

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matjaž Dežan

Intimnost skozi čas – novi načini spoznavanja partnerjev

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matjaž Dežan

Mentorica: red. prof. dr. Tina Kogovšek

Somentorica: red. prof. dr. Alenka Švab

Intimnost skozi čas – novi načini spoznavanja partnerjev

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

*Zahvaljujem se mentorici, dr. Tini Kogovšek in somentorici, dr. Alenki Švab za njuno pomoč,
komentarje, nasvete in stalno dosegljivost. Hvala.*

Intimnost skozi čas – novi načini spoznavanja partnerjev

V diplomski nalogi sem želel prikazati popotovanje preobrazbe intimnosti skozi (revolucionarna) obdobja in kako je njeno dojetje pomembno vplivalo na oblikovanje novih oblik partnerskih odnosov ter novih načinov spoznavanja partnerjev. Še pred nekaj desetletji, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, so bili družinski odnosi zavezujoči, zakonska zveza pa edina družbeno sprejemljiva oblika partnerskega odnosa. Spolna ter čustvena revolucija in pojav novih tehnologij v postmodernih družbah so ustvarili pogoje za formiranje novih oblik in načinov spoznavanja potencialnih intimnih partnerjev, spoznavanja partnerjev preko spleta.

S kvantitativno analizo, v katero je bilo zajetih 402 anketirancev, sem ugotovil, da so anketiranci/-ke dobro seznanjeni z uporabo spleta za spoznavanje novih partnerjev, saj je kar 60,9 % anketirancev že uporabljajo splet za spoznavanje partnerjev. Izkazalo se je tudi, da imajo anketiranci/-ke, ki imajo več izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta, boljše mnenje o takšnem načinu spoznavanja. Torej je spoznavanje partnerjev preko spleta postalo družbeno sprejemljivo.

Ključne besede: spoznavanje partnerjev preko spleta, preobrazba intimnosti, spolna revolucija, čustvena revolucija.

Intimacy through time - New Methods of Meeting New Partners

The objective of the thesis was to present the transformation of intimacy through (revolutionary) periods and how the perception of intimacy had a significant impact on both the formation of new types of partner relationships and on new ways of meeting partners. A few decades ago, in the 1960s, family relationships were binding and marriage was the only socially acceptable form of a partnership relationship. The sexual revolution and new technologies in postmodern societies were responsible for the formation of new domains and methods of meeting potential intimate partners, such as meeting partners online.

The quantitative analysis, which consisted of 402 participants, determined that the participants are well familiar with the use of the internet for meeting new partners, considering 60.9% of the participants used the internet to meet new partners. It also became apparent that the participants who have more experience with meeting partners online hold a better opinion of meeting new people this way, while over the researched period meeting people online became a socially acceptable method of meeting partners.

Key words: meeting partners online, transformation of intimacy, sexual revolution, emotional revolution.

KAZALO

1	Uvod	7
2	Hipoteze	11
3	Partnerski odnosi skozi čas	13
4	Preobrazba intimnosti.....	16
4.1	Spolna revolucija – Giddens in Bauman.....	18
4.1.1	Kritike teorij	21
4.2	Čustvena revolucija	23
4.2.1	Povezava čustev in spolnosti v postmodernej kapitalistični družbi	26
5	Sodobni partnerski odnosi in spoznavanje na spletu	27
5.1	Primerjava klasičnega in internetnega spoznavanja.....	30
5.1.1	Delitev spolnih vlog pri spoznavanju preko spleta	34
5.2	Zgodovina razvoja spletnega spoznavanja ljudi.....	35
5.2.1	Tinder	39
5.3	Hook-up kultura – kulturni fenomen	42
6	Kvantitativna analiza in metodologija	44
6.1	Opis vzorca	45
6.1.1	Indikatorji izkušenj z uporabo spleta za spoznavanje partnerjev.....	46
6.1.2	Mnenje o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim načinom spoznavanja partnerjev.....	49
6.1.3	Seznanjenost anketirancev z mobilnimi aplikacijami za spoznavanje partnerjev ..	52
6.1.4	Mnenja anketirancev o mobilnih aplikacijah za spoznavanje partnerjev	53

6.2	Povezanost demografskih dejavnikov z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev	55
6.2.1	Povezanost spola z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev	55
6.2.2	Povezanost okolja bivanja anketirancev z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev.....	59
6.3	Povezanost izkušenj anketirancev z mnenji anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev.....	62
6.4	Povezanost strinjanj anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev glede na to, ali so jih že kdaj uporabljali ali ne	66
6.5	Povzetek rezultatov.....	67
7	Zaključek	70
8	Literatura.....	73

1 Uvod

Ljudje že od začetka svojega obstoja tvorimo medsebojne odnose, pa naj temeljijo na prijateljski bodisi intimni osnovi. Odnosi med soljudmi nam pomagajo pri premagovanju ovir, ki nam jih predstavlja življenje, saj je vsak človek individuum z edinstvenimi sposobnostmi, s katerimi si lajša pot skozi življenje. Nihče na tem svetu ne živi sam. Lahko se sicer umaknemo od ljudi in živimo življenje, odtujeno od interakcij z drugimi, vendar je vsak od nas vsaj v nekem življenjskem obdobju tvoril odnos s sočlovekom, najpogosteje s svojimi starši na začetku svoje življenjske poti.

V diplomski nalogi sem se osredotočil predvsem na intimne odnose, ki jih ustvarjamo ljudje iz različnih razlogov, širše gledano pa se v človeški zgodovini prepletata predvsem dva razloga za vzpostavitev intimnih odnosov, in sicer težnja po reprodukciji človeštva in težnja po doživljanju fizičnih užitkov pri (spolnem) odnosu. Da pa začnemo s samo interakcijo z ljudmi, pa mora biti izpolnjen predpogoj »medosebne privlačnosti« (Musek 1995, 69).

Intimnost sama, ki jo lahko razumemo kot sestavino vseh odnosov, pa je v 20. stoletju prejšnjega tisočletja zaradi družbenih in kulturnih sprememb doživela nove razsežnosti. Družbeno dojetje intimnosti in partnerskih odnosov v visoko modernih družbah se je z upadom družbene delitve spolnih vlog in procesom individualizacije močno spremenilo in moderniziralo.

Živimo v času, v katerem so naša življenja povsem prepletena s tehnologijami, ki nam lajšajo ali otežujejo življenje, odvisno sicer od stališča interpretacije in pa prednosti, ki nam jih tehnologije prinašajo. Čeprav nam internet ponuja neskončno veliko možnosti pridobivanja novih znanj, pa nam je v zadnjem desetletju ponudil tudi nove načine spoznavanja ljudi. Družabna omrežja so odprla nove razsežnosti tvorjenja odnosov, tako prijateljskih kot intimnih. Internet je v tem aspektu postal maritalni trg, trg, na katerem ljudje spoznavajo/spoznavamo nove potencialne partnerje za tvorjenje partnerskih odnosov, postal je torej nov (virtualni) družbeni prostor za tvorjenje (partnerskih) odnosov, s pojavom spoznavanja partnerjev preko spleta (online

dating¹). Takšen način spoznavanja ljudi nam prinaša določene prednosti, največjo pa vidim predvsem v tem, da nam zaradi hitrega tempa življenja in čedalje obsežnejšega delovnika, zmanjkuje časa za vzpostavljanje novih intimnih odnosov, na internetu pa je potencialni partner/-ka² lahko oddaljen le klik ali dva. Seveda pa je na tem mestu potrebno razumeti širši sociološko-družbeni kontekst prehoda tradicionalnih, modernih družb k postmodernim družbam, ki so s svojimi novimi družbenimi značilnostmi, procesi individualizacije in sekularizacije vzpostavili temelje za vzpostavljanje novih partnerskih odnosov. V ospredje življenja je torej prišla zasebnost s posamezniki, ki v njej živijo. Po Becku (1992) je namreč prišlo do kulturnih sprememb, ki povzročajo kulturno individualizacijo akterjev, ki sedaj odločajo o tem, ali se bodo poročili, o tem, kakšna je njihova spolna usmerjenost (Beck v Švab 2001, 155). Zgodila se je torej situacija, v kateri lahko posameznik s svojo avtonomijo odloča o svoji intimnosti.

Intimnost bo tudi rdeča nit diplomske naloge. V nalogi bom spremljal njen razvoj skozi družbene spremembe od tradicionalne do postmoderne družbe, v kateri živimo. Partnerski odnosi so se skozi čas vseskozi spreminjali, kot so se tudi načini spoznavanja novih potencialnih partnerjev, spreminjale so se spolne vloge v odnosih, predvsem pa so se zelo spreminjala dojemanja spolnosti in čustev, dveh temeljnih gradnikov (partnerske) intimnosti.

Za preučevanje intimnosti in analizo novih možnosti spoznavanja ljudi (na spletu) sem se odločil, ker že pri svojih letih opažam razlike v vzpostavljanju partnerskih odnosov, pa imam v mislih le zadnjih 15 let (intimnega) življenja. Tudi sam sem se v zadnjem času poslužil interneta, s pomočjo katerega sem imel priložnost spoznavanja novih potencialnih partnerk. A sem ugotovil, da to ni zame, saj gre za krut (maritalni) trg, kjer ljudje tekmujejo med seboj za pozornost potencialnih partnerjev. Bi pa ob tem izpostavil, da je uspešnost pridobitve partnerja/-ke odvisna od naših ciljev. Če je naš cilj zadovoljitev fizičnih potreb-spolni odnos, je verjetnost uspeha precejšnja, če pa je naš cilj dolgotrajna veza, menim, da se uspeh bistveno zmanjša. Menim tudi, da zaradi same lahkotnosti in množičnosti spoznavanja novih potencialnih partnerjev vse bolj v ospredje prihaja tako imenovano »čisto razmerje«, ki ga je Giddens (2000)

---

¹ Online dating je angleški izraz za spoznavanje partnerjev na spletu.

² V diplomski nalogi bo beseda "partner" uporabljena tako za moški kot ženski spol.

opredelil kot »razmerje, kjer vlada spolna in čustvena enakost« (Giddens 2000, 8). »Čisto razmerje se torej nanaša na razmere, v katere posamezniki vstopajo v družbene odnose zaradi sebe oz. zavoljo tega, kar lahko iz tega pridobijo« (Švab 2001, 156). Po Baumanu (1999) živimo v času, kjer se spolne aktivnosti dogajajo tudi izven partnerske skupnosti, prakticirajo pa jih tako ženske kot moški. Poleg predstavitve tvorjenja novih načinov za spoznavanje partnerjev sem v svojem empiričnem delu poskušal ugotoviti, ali obstajajo kakšne razlike pri spoznavanju in vzpostavitvi partnerskih odnosov glede na ruralno in urbano okolje. Takšna delitev glede na okolje in spoznavanje partnerjev me predvsem zanima zaradi vpliva novih tehnologij, ki so nam omogočile nove načine spoznavanja. Če so se nekoč mladi na podeželju in v manjših krajih spoznavali predvsem ob družabnih prireditvah, ličkanju, na gasilskih veselicah, pa sta danes internet in mobilna tehnologija prodrli v vsa družbena okolja, hote ali nehote. Menim in upam, da ljudje na podeželju še vedno v večji meri zagovarjajo vrednote klasičnega spoznavanja partnerjev, in da klasičen način še vedno prevladuje kot način spoznavanja partnerjev, da so manj naklonjeni spletnemu spoznavanju, medtem ko predvidevam, da je ljudem, ki živijo v urbanem okolju, spoznavanje preko spleta postal prevladujoč način. Zagotovo pa je delitev ljudi glede na njihovo okolje, kjer živijo in načine spoznavanja, ki so jim bliže, glavni razlog, da sem se odločil za takšno tematiko diplomske naloge.

V 21. stoletju, v obdobju pozne modernosti, obdobju novih tehnologij, interneta, so se oblike partnerskih odnosov, načini spoznavanja partnerjev spremenili. S pojavom interneta so se pojavili novi načini, nove možnosti za iskanje ljubezni ali fizičnih užitkov, preko spletnih strani za spoznavanje novih potencialnih partnerjev po letu 2012 pa je prišlo do novega kulturnega fenomena spoznavanja ljudi, spoznavanja ljudi preko mobilnih naprav (»mobile dating-a«). Ta način počasi postaja prevladujoč način spoznavanja, postal je del javnega diskurza in družbeno sprejemljiv način spoznavanja potencialnih intimnih partnerjev. Čeprav raziskave kažejo, da je monogamen ekskluziven partnerski odnos vrednota, pa v zadnjem času govorimo o tako imenovani »hook-up« kulturi, o spoznavanju partnerjev le za zadovoljitev fizičnih potreb (Kail 2013). Pojava samorefleksije in individualizacije sta pri posameznikih povzročila, da tako ženske kot moški v veliki meri uporabljajo splet za spoznavanje partnerjev, iskanje seksa, prijateljev in krajšanje prostega časa (Kail 2013). Nove tehnologije, novi načini spoznavanja so predvsem

ženske umestili v nov kontekst izbiranja potencialnih partnerjev, saj so imeli nekoč moški glavno vlogo pri procesu spoznavanja partnerja, ogovorili so žensko, izbrali lokacijo za zmenek, plačali kino/večerjo ipd. V navadi je bilo, da je družba od žensk pričakovala določeno stopnjo prijaznosti, zato se je pogosto zgodilo, da je ženska »morala« oditi na zmenek z moškim, ki ji ni bil najbolj pri srcu. S pojavom spoznavanje preko spleta pa so ženske pridobile moč izbire moškega (Filipovic 2013). Veliko so pridobili tudi homoseksualni in biseksualni tipi ljudi, saj zaradi pomanjkanja prostorov za spoznavanje, spoznavanje preko spleta omogoča večjo stopnjo svobode in izbire potencialnega partnerja (North 2013).

2 Hipoteze

H1: Moški v večji meri uporabljajo aplikacije na mobilnih telefonih za seks kot ženske.

Živimo v obdobju, v katerem nudijo mobilne aplikacije uporabnikom občutek neskončne množice ljudi, med katerimi lahko izbirajo/izbiramo partnerje. Takšno prepričanje vpliva na mentaliteto moških kot tudi žensk, kar posledično pomeni kratko intimno razmerje in povečanje ločitev. Buss (2014) trdi, da moški uveljavljajo trend kratkih/fizičnih razmerij, ženske pa takšnemu trendu sledijo, če si želijo spolnega odnosa (Buss v Sales 2015). Opažajo se tendence, da tudi ženske pogosto ne vstopajo v dolgotrajne zveze, saj so začele v ospredje postavljati kariero. Raziskave so tudi pokazale, da heteroseksualne osebe na spletu, ki ga uporabljajo za spoznavanje novih partnerjev, v največji meri uporabljajo le-tega za redni seks (Kuhar in drugi v Žakelj 2012).

H2: Ne obstajajo razlike o mnenjih anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta glede na okolje, v katerem živijo.

Že odkar pomnimo, je spoznavanje potencialnih partnerjev v mestih in na podeželju potekalo povsem drugače. Medtem ko so se v mestih ljudje spoznavali v barih, na študentskih zabavah, so se na podeželju spoznavali na ličkanju, gasilskih veselicah in pri kmečkih opravilih. S pojavom so se trendi spremenili tudi na podeželju, saj so nove tehnologije (internet) dosegle tudi pore ruralnega življenja in spremenile spoznavanje oseb tudi v tem okolju. Na podeželju pri spoznavanju vidijo oviro predvsem v pomanjkanju novih obrazov, saj je ljudi manj kot v mestu. Tako se dogaja, da se jih veliko med seboj kmalu spozna ali pa postanejo prijatelji (Tyzack 2010), zato so tudi tisti ljudje, ki prihajajo iz ruralnega okolja, začeli uporabljati splet za spoznavanje novih potencialnih partnerjev.

H3: Osebe, ki imajo veliko izkušenj z iskanjem partnerjev preko spleta, se bolj strinjajo s trditvijo, da je spoznavanje preko mobilnih telefonov postal prevladujoč način spoznavanja partnerjev kot tisti z manj izkušnjami.

Danes ima Tinder, najpopularnejša aplikacija za spoznavanje partnerjev preko mobilnega telefona, 1,6 milijarde profilov (Costa 2015). Uporaba aplikacij za spoznavanje je postala družbeno sprejemljiv način iskanja partnerjev, saj so bili v preteklosti ljudje stigmatizirani, ker so sedeli za računalniki in iskali partnerja/-ko, sedaj pa se lahko družijo/družimo v naravi, s prijatelji in hkrati preko aplikacij iščejo/iščemo novega potencialnega partnerja (Yagan v Bercovici 2014). Spoznavanje preko mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev je postala družbena aktivnost, družbeni fenomen, saj lahko pogosto opazimo v klubu, diskoteki, kako ljudje uporabljajo mobilne telefone, na katerih uporabljajo aplikacije za spoznavanje novih potencialnih partnerjev (Kate v Bercovici 2014). Do takšnega preskoka je prišlo, ker je takšen način spoznavanja potencialnih partnerjev dobil status »javnega diskurza« (Schildkrout v Bercovici 2014).

H4: Osebe, ki uporabljajo/so uporabljale mobilne aplikacije za spoznavanje partnerjev, menijo, da jim takšen način spoznavanja lahko pomaga izbrati primernejšega partnerja/-ko

Mobilne aplikacije kot tudi spletne strani za spoznavanje partnerjev ponujajo uporabnikom velik »bazen« oseb/uporabnikov, med katerimi lahko izbirajo. Prevladujoča racionalnost izbire (Žakelj 2012) omogoča osebam, ki iščejo potencialnega partnerja/-ko preko spleta/mobilnega telefona, da med vsemi opisanimi značajskimi značilnostmi uporabnika lažje izberejo sebi primernega. Pri spoznavanju partnerjev preko spleta obstaja načelo homogamije, kar pomeni, da se osebe pri spletnem/mobilnem spoznavanju iščejo na podlagi skupnih interesov, izobrazbe, načinu razmišljanja, kar še bolj pripomore, da si uporabnik takšnega načina spoznavanja ustvari širšo sliko o potencialnem partnerju in si s tem posledično ustvari boljše možnosti, da spozna primernejšega potencialnega intimnega partnerja/-ko.

3 Partnerski odnosi skozi čas

Intimnost je temeljna sestavina vsakega partnerskega odnosa. Na njeni podlagi gradimo odnose, ki pa so se skozi (družbena) obdobja zelo spreminjali, predvsem zaradi tega, ker se je sama intimnost spreminjala. Sociologinja Jamieson (1998) intimnost definira kot katero koli tesno zvezo, v kateri ljudje pridobimo domačnost (Jamieson v Žakelj 2012, 18).

Partnerski odnos je temelj za vzpostavitev intimnosti, spolnega partnerstva, zakonskega življenja in je naravna potreba, ki jo poznajo vse kulture. Na tem mestu je potrebno omeniti, da ne gre nujno za partnerstvo med nasprotnimi spoli, saj so v zahodnih kulturah vse pogostejši istospolni partnerski odnosi (Musek 1995, 109).

V tradicionalnih družbah so se partnerski odnosi sklepali »na temelju ekonomskih okoliščin in ne na temelju medsebojne privlačnosti« (Giddens 2000, 45). Še pred nekaj desetletji, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja je veljalo dejstvo, da so vezani družinski odnosi zavezujoči, danes pa imamo v odnosih možnosti in prisile izbire. Imamo torej možnosti, ali se naj poročimo, ali pa živimo ločeno (Beck 2001, 151). Delitev spolnih vlog je imela izrazito vlogo pri oblikovanju odnosov, strogo je bilo določeno, kaj kdo v razmerju počne: ženska je skrbela za družino, gospodinjstvo, moški pa je skrbel za to, da je družina preživela, skrbel je za stabilen ekonomski položaj družine. V preteklih desetletjih pa se je ženskam uspelo vsaj delno osvoboditi tradicionalnih ženskih dodelitev. Beck (2001) govori o petih pogojih, zaradi katerih je prišlo do teh sprememb:

- *podaljšanje življenjske dobe* je prineslo demografsko osvoboditev žensk. V tradicionalnih družbah je namreč veljalo, da je bila dolžina življenja žensk pogojena z vzgajanjem otrok. V postmoderne družbi pa velja, da se ženske osvobodijo »materinske dolžnosti« pri 45. letih,
- *modernizacijski procesi po drugi svetovni vojni so prekonstruirali gospodinjstvo*. Gospodinjski aparati in pripomočki za pranje so razbremenili delo v gospodinjstvu,

- *pojavnost sredstev za preprečevanje in regulacijo spočetja*. Otroci so postali nekaj, kar si starši želijo, ne pa »naravna usoda«. To pomeni osvoboditev ženske od spolnosti, saj njihova spolnost ni več »usoda materinstva«,
- *naraščajoče število ločitev kaže na krhkost zakonske in družinske preskrbe,*
- *izenačenje izobraževalnih možnosti* (Beck 2001, 169).

Naj omenim predvsem dva procesa, ki sta bistveno pripomogla k modernizaciji zahodnih družb na področju partnerskih odnosov, in sicer procesa *individualizacije* in *racionalizacije* (Bernik 2011, 20). Racionalizacijo na tem mestu razumemo v svobodi odločanja posameznika pri tvorjenju odnosov in zaton družbenega nadzora nad obliko posameznikove intimnosti. Durkheim individualizacijo razume kot krhanje družbenih norm in kot vzpostavljanje in krepitev družbene avtonomije posameznikov. Po njegovi razlagi je temelj procesa povečana družbena delitev dela, ki pa vpliva na slabitev pripisanih družbenih vezi, hkrati pa delitev dela spodbuja oblikovanje vse bolj splošnih in vse manj omejujočih družbenih vrednot in norm ter slabitev družbene kontrole (Durkheim v Bernik 2011, 20). Marx (1968) pa individualizem razume hkrati kot predpogoj in hkrati kot rezultat utrjevanja kapitalističnega gospodarstva (Marx v Bernik 2011, 20). Pojem lahko razumemo na več nivojih, predvsem pa ga moramo razumeti v kontekstu osvoboditve vnaprej danih družbenih norm in postavljanja posameznika ter njegovih želja v ospredje. Beck (2001) govori o modelu trojne individualizacije, ki zajema:

- *dimenzijo osvoboditve*: osvoboditev iz zgodovinsko vnaprej danih družbenih form in vezi v smislu tradicionalnih kontekstov gospodarstva in preskrbe,
- *dimenzijo odčaranja*: izgube tradicionalnih varnosti glede na praktično vednost, vero in vodilne norme,
- *dimenzijo nadzorovanja oziroma integracije*: nove vrste vključevanja v družbo (Beck 2001 190–192).

Partnerske zveze so se po besedah sociologa Bernika (2011) pluralizirale in dosegle stopnjo fleksibilizacije. S pluralizacijo misli na to, da so partnerske zveze dobile nove vrste institucionaliziranih in formaliziranih partnerskih vez, saj je do petdesetih let prejšnjega stoletja

prevladovala predvsem zakonska veza, ki je bila edina legitimna veza organiziranosti (spolnega) življenja (Bernik 2011, 67).

Posamezniku je vedno manj določeno življenje po ustaljenih družbenih normah. »Družbeno predviden potek življenja je zamenjal refleksivni projekt sebstva, ki ga omogoča individualizacija« (Giddens v Žakelj 2012, 23). Kot že omenjeno, je individualizacija prinesla bistvene spremembe pri oblikovanju novih sodobnih partnerstev, katerih značilnost je, da imamo znotraj njih posamezniki možnost izbire. Dokler nam partnerski odnos s socialnega in ekonomskega vidika prinaša pozitivne lastnosti, v razmerju vztrajamo, če pa pride do razpada veze, ki je v današnjih časih zelo verjetna, začnemo z novim izbiranjem (Žakelj 2012, 23–26). Na tem mestu je opazen tudi proces racionalizacije, saj racionalno pristopimo k razmerju z vprašanjem, ali se nam izplača ali ne.

Prišlo je torej do sprememb v pristopu oblikovanja partnerskih odnosov, do preobrazbe intimnosti, temeljnega faktorja vsakega intimnega odnosa. Giddens (2000) predružačenje partnerskih odnosov razume na podlagi predružačenja njihove emocionalne podlage. Brezpogojno *romantično* ljubezen, kjer vzvišena »romanska« ljubezen prevladuje nad spolnim poželenjem, naj bi zamenjala *sotočna-pogojna* ljubezen, ljubezen, ki stoji v nasprotju z romantično ljubeznijo (Giddens v Švab 2000, 156). Tudi ta sicer načrtuje dolgoročnost veze, vendar je zaradi avtonomnosti partnerjev čedalje težje uresničljiva (Giddens v Bernik 2011, 68). Giddens ideale romantične ljubezni postavlja pod vprašaj zaradi vse večje emancipacije žensk kot tudi njihove avtonomije (Giddens 2000, 67).

Bauman (1999) pa predružačenje vez razume na podlagi *prostolebdeče spolnosti*, ki pravi, da ni nujno, da so partnerji/-ke spolno aktivni le v partnerskih vezah. Obstajajo namreč tudi druge oblike spolnega življenja, ki nimajo globlje partnerske povezanosti, ampak gre le za doseganje spolnega ugodja (Bauman v Bernik 2011, 68).

V nadaljevanju diplomske naloge bom predstavil glavne akterje sociološkega raziskovanja (preobrazbe) intimnosti, predvsem Giddensa in Baumana.

4 Preobrazba intimnosti

Preobrazbo intimnosti bom v diplomskem delu skušal pojasniti predvsem s fenomeni spreminjanja seksualnosti v družbenem okolju in razvijanju čustev skozi sociološka in zgodovinska obdobja. Spolnost (seksualnost) in čustva so temeljni gradniki intimnosti, intimnost pa, kot je že ugotovljeno, temeljni gradnik vsakega partnerskega (intimnega) odnosa.

Intimnost je v zadnjem desetletju ali dveh postala pomembna sfera sociološkega preučevanja. Znani sociologi so podali različne družbene teorije, ki pa se v veliko primerih med seboj izključujejo oziroma si nasprotujejo v sami interpretaciji. Nekatere radikalno spreminjanje zasebnosti potrjujejo, nekatere pa zavračajo (Švab v Giddens 2000, 206). Intimnost je po Jamieson (1998) »definirana kot katera koli tesna zveza, v kateri ljudje pridobijo domačnost« (Jamieson v Žakelj 2012, 18). Moss in Schwebel (1993) sta opredelila osem ključnih komponent intimnosti:

- izmenjava vzajemne interakcije, ki označuje intimnost kot proces, ki poteka med dvema posameznikoma,
- poglobljeno čustveno zavedanje in izražanje,
- poglobljeno kognitivno zavedanje in izražanje,
- poglobljeno fizično zavedanje in izražanje, ki pomeni sprejemanje ali izražanje fizičnih dejanj od drugega k drugemu, in ki vključuje vse vidike, od osebne distance do seksualnosti,
- deljena predanost in občutek povezanosti,
- konukacija in samorazkritje,
- posplošen občutek bližine (Moss in Schwebel v Žakelj 2012, 18).

Anthony Giddens, angleški sociolog je s svojimi teorijami bistveno prispeval k novemu razumevanju vloge intimnosti v partnerskih odnosih. Pri razlagi družbenih sprememb pri partnerstvih se je veliko opiral na raziskavo Lillian B. Rubin, ki je leta 1989 preučevala spolno

zgodovino ameriških heteroseksualcev, starih med osemnajst in oseminštirideset let. Raziskava je pokazala, da so razlike pri spolnosti mladostnikov v začetku 20. stoletja in ob koncu 20. stoletja očitne. Pri starejših generacijah se je namreč pokazalo, da je bila cenjena nedolžnost deklet pred poroko. Če so imela dekleta pred poroko spolne odnose, so jih ljudje obrekovali. V današnjih časih pa dekleta postanejo hitreje spolno aktivna, vendar kljub temu še zmeraj obstaja razlika med dobro in poredno punco, družba jih še vedno etiketira (Rubin v Giddens 2000, 15–16). Giddens za lažje razumevanje odnosov v raziskovalno sfero vpelje izraze, kot so *čisto razmerje*, *plastična seksualnost* in *sotočna ljubezen*. Ti izrazi so ključnega pomena pri razumevanju preobrazbe intimnosti v odnosih, zato jih bom na kratko tudi opisal.

Čisto razmerje se po Giddensu (2000) nanaša na situacijo, v kateri dva vstopita v družabni stik zaradi stika samega, zaradi tistega, kar lahko vsaka oseba (pri)dobi iz daljšega druženja z drugo osebo in ki traja le, če obe strani menita, da je obojestransko zadovoljivo. Posebnost čistega razmerja je, da ga lahko partnerja končata kadar koli želita (Giddens 2000, 141). Čisto razmerje v idealnotipski obliki sestavlja več elementov:

- razmerje ni več povezano z zunanjimi razmerami družbenega in ekonomskega sveta (zakonska zveza, ki je bila v preteklosti pogodbeno, sedaj obstaja zaradi emotivnega zadovoljevanja),
- obstaja samo po sebi – pomeni, da gre v korist obeh partnerjev,
- je odprto in reflektivno razmerje,
- v čistem razmerju igra osrednjo vlogo medosebna zavezanost,
- temelji na intimnosti, ki je pogoj za potencialno dolgo razmerje,
- temelji na medosebnem zaupanju med dvema partnerjema,
- gre predvsem za diadno³ razmerje, vendar lahko vpliva tudi na druga intimna razmerja (otroci, prijatelji) (Švab v Giddens 2000, 214).

Skladno z razvojem čistega razmerja poteka tudi razvoj *plastične seksualnosti* (Giddens v Švab 2000, 156). Plastična seksualnost v tem pomenu vključuje emancipacijo žensk ter zahtevo žensk

---

³ Razmerje dveh oseb.

po spolnem užitku. Plastična seksualnost se v tem kontekstu osvobodi teženj po reprodukciji in izhaja iz poznega 18. stoletja z namenom omejitve velike družine, kasneje pa se je razvijala kot posledica širjenja kontracepcije in novih reproduktivnih tehnologij (Giddens 2000, 8).

Ključno vlogo pri spreminjanju partnerskih odnosov, pojavljanju novih oblik odnosov, je imela spolna revolucija v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in sprejemanje čustev kot pomembnih gradnikov intimnosti.

4.1 Spolna revolucija – Giddens in Bauman

»Če obstaja kaj takšnega kot spodobnost, potem je spolni odnos nespodobno dejanje per excellence. Ker negira in krši spodobnost in ker je spodobnost vrednota, je odnos sam po sebi nemoralen. Toda po drugi strani ni nobenega drugega dejanja, ki bi ustvarjalo tako močne vezi med človeškimi bitji. Ima povezovalno moč in zato tudi moralno moč brez primere« (Durcheim v Bernik 2011, 65).

Iz zgoraj opisanega citata lahko razberemo, da je spolnost za človeštvo zelo pomembna. V preteklosti je bilo govorenje o spolnosti tabuizirano, javno govorjenje o njej pa strogo prepovedano. Pa vendar obstajajo zapisi o seksualnosti že izpred 35.000 let pred našim štetjem, že iz časa jamskih poslikav, ki so prikazovale seksualne vsebine s ponazarjanjem falusov, živali, ki se pariyo, risali pa so tudi ženske s poudarjenimi prsmi, boki, zadnjico in tudi vulvo (Erić 2011, 29). Od kulture do kulture se je razlikovalo, kako je bila seksualnost sprejeta.

Razumevanje spolnosti v družbenem kontekstu se je torej od kulture do kulture razlikovalo, nekoč je bilo govorenje in pisanje o njej prepovedano, saj je bila to tema, ki ni bila namenjena javnemu diskurzu, bila je namenjena reproduktivnim namenom, za med štiri stene, med dve osebi. Spolnost je bila sprejeta in dojemljiva zgolj v zasebnosti, namenjena reprodukciji človeške vrste. V zadnjih nekaj desetletjih pa je spolnost zanimiva za družbeno raziskovanje, postala je družbeno pomembna tema. Raziskovanje spolnosti v znanosti pa se v samem začetku ni odvijalo zaradi raziskovanja spolnih neenakosti v odnosih, vlog partnerjev v odnosih, novih oblikah

spolnosti, ampak predvsem zaradi pojava novih spolnih bolezni, predvsem AIDS-a. Potrebe po družbenem omejevanju te bolezni so zahtevale vse več raziskovanj spolnosti (Bozon in Leridov v Bernik 2011, 43), Bernik (2011) pa pravi, da je imela veliko vlogo pri raziskovanju spolnosti tudi krepitev permisivne spolne morale, ki se je pomembno kazala v dekriminalizaciji homoseksualnosti, legalizaciji splava in kot vesplošnem govorjenju o spolnosti (Bernik 2011, 42). Raziskovanje spolnosti ima torej začetke v opravičevanju družbenih potreb, njihovi rezultati pa so se primarno uporabljali pri uresničevanju javnih politik – javnozdravstvenih, demografskih in izobraževalnih (Bernik 2011, 42). Tudi raziskovalne teme, ki naj bi bile družbeni problem, so se skozi desetletja spreminjale. V sedemdesetih in osemdesetih letih so raziskovanja spolnosti temeljila predvsem na vprašanju reprodukcije, v zadnjem času pa predvsem na tematiki AIDS-a (te so pomembne tako za javne politike kot za medijsko odmevnost). Bernik (2011) govori, da lahko komercialne raziskave spolnosti, katerih cilj je medijska odmevnost, več povedo o komercialnih interesih kot o dejanskem spolnem vedenju ljudi, vseeno pa imajo velik učinek na ljudi. Te raziskave dostikrat ne dosegajo znanstvenih standardov, vendar pa zaradi medijske odmevnosti močno posegajo v javni in intimni govor o spolnosti (Bernik 2011, 48).

Da je spolnost postala zanimivejša, si lahko razlagamo tudi z mislijo, da spolnost daje užitek, ta pa je v kapitalističnih družbah vzvod za trženje blaga (Giddens 2000, 179). Bernik (2011) govori o procesu modernizacije kot diferenciacije in jo vidi, da je potekala v dveh korakih:

- *postopno osamosvajanje spolnosti od pokroviteljstva drugih družbenih področij* (tukaj avtor misli predvsem na osamosvajanje spolnosti od religije in državnih politik, kar pomeni, da druga družbena področja ne vplivajo več na procese v dojemanju spolnosti),
- *njena notranja diferenciacija* (Bauman (1999) notranjo diferenciacijo opredeli kot ločitev reproduktivne plati spolnosti od ljubezni in spolnega užitka)) (Bauman v Bernik 2011, 25).

Šestdeseta leta prejšnjega stoletja mnogi avtorji pojmujejo kot leta, v katerih je prišlo do preoblikovanja spolnosti, spolnih stikov, doživetij posameznikov, govorijo namreč o t.i. *seksualni/spolni revoluciji*. (Bernik 2011) se na tem mestu sprašuje, ali se je spolnost res začela revolucionirati konec 20. stoletja, ko je bila večina družbenih področij že modernizirana (Bernik

2011, 21). Sigusch (1998) ugotavlja, da je konec 20. stoletja obdobje »neoseksualne revolucije« v zahodnih družbah in da se spolna revolucija konec 20. stoletja od drugih razlikuje v tem, da postanejo pomembne vedenjske in simbolne posledice, saj ustvari intimne odnose in fragmente spolnosti (Sigusch v Bernik 2011, 14).

Spolno revolucijo Bernik (2011) razlaga predvsem z vidika dveh teoretičnih razlag, in sicer Giddensove preobrazbe intimnosti (2000) ter Baumanove (1999) teorije o uporabi spolnosti v postmodernosti.

Giddens (2000) pri razumevanju seksualne revolucije kot najpomembnejši faktor uporabi tako imenovano *plastično seksualnost*. Besedna zveza se navezuje na preoblikovana družbena dojetja seksualnosti, saj je bila do sedaj seksualnost povezana predvsem z reprodukcijo, sorodstvom in generacijo (Giddens 2000, 35), plastična seksualnost pa vključuje emancipacijo žensk po spolnem užitku ter se hkrati osvobaja teženj po reprodukciji (Giddens 2000, 8), spolno emancipacijo pa razume kot sredstvo za čustveno reorganizacijo družbenega življenja. »Falus nima več moči, spolna emancipacija pa postane integracija plastične seksualnosti in reflektivnosti projekta jaza« (Giddens 2000, 196). Prav tako meni, da ljudje medsebojni stik ustvarjajo »zaradi stika samega, zaradi tistega, kar lahko vsaka oseba (pri)dobi iz druženja z drugo osebo in ki traja le, če obe strani menita, da je obojestransko zadovoljivo«. Partnerja morata po avtorjevih besedah v spolnosti vzajemno uživati, saj se na podlagi vzajemnega uživanja v spolnosti vzpostavijo temelji intimne partnerske zveze. Govori o procesu »demokratizacije intimnega življenja«, ki predpostavlja njegovo visoko individualizacijo in racionalizacijo ter družbeno enakost med spolnimi in erotičnimi partnerji (Giddens v Bernik 2011, 16).

Bauman (1999) se strinja z Giddensom, da je spolna revolucija eden izmed temeljev preobrazbe sodobnih družb. Za izhodišče spolne revolucije uporabi predpostavko, da je za postmoderno družbo značilno, da imajo ljudje skrhane medosebne odnose, spolnost pa se tretira le kot zadovoljitev takojšnjih užitkov. Po njegovem je za postmoderno spolnost značilna velika svoboda iskanja užitkov, ki pa po njegovih besedah ne prinaša spolne zadovoljitve. Sociologa se v dojetanju preobrazbe spolnosti razlikujeta v tem, da Giddens v visoki modernosti smatra

užitek v spolnosti v okviru partnerske veze, Bauman pa ga razume kot samostojnega, iztrganega iz družbenega okvira, ujemata pa se v trditvi, da organiziranost v spolnosti v zahodnih družbah deluje tako, da posamezniki želijo s čim manjšimi stroški maksimizirati spolne užitke, v zvezah pa so pripravljene vztrajati tako dolgo, dokler jim te izpolnjujejo pričakovanja (Bernik 2011, 17–19).

4.1.1 Kritike teorij

Baumanova in Giddensova teorija o spolni revoluciji sta prejeli tudi veliko kritik, saj nista bili podkrepjeni z empiričnimi dokazi oziroma sta jih pri svojih teorijah podcenjevali. Bernik (2011) v svoji kritiki Baumanovi teoriji oporeka idejo, da se vsa postmoderna spolnost vrti okoli orgazma, medtem ko se Giddens (2000) v svoji razpravi čistega razmerja bolj nanaša na norme in vrednote, ki naj bi v visokomodernih družbah ljudi usmerjali pri spolnem vedenju, ne pa na njihovo dejansko vedenje in norme. Kritika, ki jo izpostavlja Bernik govori tudi o tem, da sta Bauman in Giddens neupravičeno ustvarila delitev na predrevolucijsko (pred 60. leti 20. stoletja) in porevolucijsko spolnost, ki naj bi bila neukročena in inovativna, iztrgana iz okovov tradicionalne morale. Bernik (2011) pravi, da so to predpostavke, ki so neutemeljene, saj empirične raziskave takšne domneve zavračajo. Bernik se tukaj opira na raziskavo, ki jo je opravil biolog Kinsey (1948), ki je pokazala, da so že pred 2. svetovno vojno veljale spolne prakse in to inovativne, tako kot sta predvidevala Giddens in Bauman. Spolnost se torej ni modernizirala šele v času seksualne revolucije, ampak že veliko prej. Potekala je v postopoma, v ozadju, šestdeseta leta pa so pomembna, ker se je v tem obdobju bolj javno začelo govoriti o spolnosti, kar pa je pomemben vidik dojemanja spolnosti. Ni se torej modernizirala zaradi spontanega funkcionalnega osamosvajanja, ampak so bile družbene spremembe tiste, ki so omogočile spremembe, sprožile pa so jo aktivnosti ljudi na kolektivni ravni družbena gibanja, na individualni ravni pa kreativnost ljudi pri vsakdanjem spolnem življenju (Bernik 2011, 22–25).

Bernik (2011) raje govori o delitvi spolne kulture/spolnih generacij kot pa o delitvi spolnosti na predrevolucijsko in porevolucijsko spolnost. Spolno kulturo deli na:

- *kulturo do šestdesetih* (restriktivna družbena regulacija),
- *kulturna spolna revolucija* (več spolnih aktivnosti pred zakonsko vezo ali izven nje, pogostejše ločevanje in poročanje),
- *kultura enakosti med spoloma* (slabljenje dvojnih moralnih standardov in povečanje spolne previdnosti in ambivalentnosti) (Havavio-Manilla v Bernik 2011, 37).

Jamieson (1998) in Švab (2001) pa kritiko Giddensove preobrazbe vidita predvsem v neupoštevanju dejavnikov dejanskega življenja, dejavnikov iz okolja, ki vplivajo na spolno neenakost.

Jamiesonova je v svojih teorijah govorila o obstoju spolnih razlik, o hierarhiji med odnosi. Zagovarja tezo, da so spolne razlike prisotne v vseh (intimnih) odnosih in da se fenomen emancipacije žensk še ni zgodil, torej je pojmovanje čistega razmerja, ki ga je Giddens utemeljil na temelju spolne emancipacije, na tej stopnji brezpredmetno. Giddens je predpostavljal, da se je fenomen že zgodil, Jamiesonova (1998) pa ugotavlja, da »obveznost materinstva« emancipatorne potenciale zadržuje oziroma jih onemogoča (Jamieson v Švab 2001, 160–161). Prav tako se Švab (2001) v svoji kritiki »obregne« na Giddensovo dojetje čistega razmerja in spolne neenakosti. Čisto razmerje po avtorjevih besedah temelji na simbolni menjavi med dvema partnerjema, torej bi naj šlo za enakopravno menjavo med moškim in žensko, dokler ne ugotovita, da jima to več ne ustreza. To Švab (2001) razume, kot da spolne neenakosti ni več. Kljub temu pa Švab ugotavlja, da v realnosti sledi družbenega življenja kažejo na to, da so družinska razmerja še vedno ontološko utemeljena na čelu ženske družinske funkcije, bodisi skozi materinsko, bodisi skozi psihološko stabilizacijo odraslih (Švab 2001, 162). »Čisto razmerje kot razmerje lahko obstaja, vendar pod pogojem, da v svoji osnovi ostaja in deluje na tipično moderen način – da ostaja njegov skriti pogoj prav moderen način funkcioniranja modernosti« (Švab 2001, 162).

4.2 Čustvena revolucija

Šadl (1999) pravi, da so čustva značilno intencionalna stanja. Intencionalnost razume kot zmožnost človeškega duha, da se nanaša na objekte zunaj sebe. Drugič, čustva so tudi proizvod vključenosti akterjev v družbeno življenje in mreže vsakdanjih interakcij ter odnosov. Tretjič, čustvo pomeni ovrednotenje ali oceno nekega vidika okolja. To pomeni, da subjekt, torej mi, ocenjujemo na podlagi nekega dogodka, kakšno čustvo bomo proizvedli (Šadl 1999, 177–179).

»Čustva so nujna za pojasnitev samih osnov družbenega delovanja in družbenega življenja – kot proizvodi družbenih odnosov in družbenih procesov vstopajo v konstrukcijo družbene realnosti in predstavljajo enega ključnih dejavnikov vzdrževanja in trdnosti družbenega življenja« (Šadl 1999, 151).

»Čustva je mogoče legitimno obravnavati kot pojave, ki se nahajajo na stičišču med naravo (biologijo) in kulturo, telesom in duhom, zasebnim in javnim, mikro in makro ravno družbene stvarnosti, osebo in družbo« (Šadl 1999, 14).

Že iz zgornjih citatov lahko razberemo, da je dojemanje in razumevanje čustev temeljnega pomena za razumevanje preobrazbe intimnosti v partnerskih odnosih. Tako kot smo že izpostavili, je imela revolucija spolnosti velik pomen pri predrugačenju oblik partnerskih odnosov, ima tudi zavedanje čustev veliko vlogo pri razvoju posameznika, njegovega individuuma. Na predrugačenje intimnosti in partnerskih odnosov pa lahko govorimo z vidika komercializacije čustev v zadnjih letih. V zadnjem obdobju v ospredje prihaja tako imenovana čustvena samorefleksija, saj »logika in pogoji obstoja visoko modernih družb narekujejo, da se vse večje število ljudi vse bolj zaveda vse večjega števila lastnih in tujih čustev« (Šadl 1999, 12). Avtorica govori namreč celo o emancipaciji čustev na raziskovalnem področju in o tako imenovani novi sociološki poddisciplini – sociologiji čustev (Šadl 1999, 12–14). Do novega pogleda na čustva je po besedah Šadlove (1999) prišlo tudi zaradi »odčaranja sveta«, termina, ki ga je v sociološko sfero vpeljal Max Weber. Z novim pogledom na svet je prišlo do »humanizacije čustev«, kar pomeni, da so čustva bila od sedaj naprej razumljena kot notranji pojavi v človeku in ne zunanji vplivi kot so čustva dojemali nekoč. Predmoderne kulture so

namreč ustvarile konstrukt o čustvih in silah, ki naj bi od zunaj napolnile človeka, moderne kulture pa konstrukt o čustvih kot notranjih, individualnih stanjih (Šadl 1999, 26).

Šadl (1999) ugotavlja, da je zahodni svet nekoč temeljil na razumskosti, zavedanju, zadnje desetletje pa je posvečeno čustvom in ugotavlja, da gre za dobo čustev (Šadl 1999, 10) ter hkrati dodaja, da lahko preučevanje čustev prispeva k bolj celoviti sociološki analizi – preučevanjem družbenih konfliktov in spolne neenakosti (Šadl 1999, 149).

Šadl (1999) trdi, da lahko čustva preučujemo na več načinov: fiziološko (organizem in čustva), psihološko (vloga osebnosti) in sociološko – upoštevajoč kulturo in družbene strukture. Čustva moramo v sociološkem smislu razumeti kot »produkt družbenih procesov in širših kolektivnih struktur« (Šadl 1999, 147–149).

Čustva so bila z vidika preučevanja, kot družbenega, zanemarjena, saj je v preteklosti veljalo prepričanje, da so čustva nepomembna in da je razum tisti, ki mora biti v ospredju posameznikovega ter družbenega delovanja. Kljub prezrtosti čustvenega raziskovanja pa lahko iz raznih umetniških del ugotovimo, da so se v antični in moderni filozofiji že ukvarjali z njihovim raziskovanjem, vendar precej manj kot so se ukvarjali s povečevanjem razuma. Filozofi, kot sta Platon in Sokrat, so povzdigovali racionalnost. Sokrat je govoril, da je razum nekaj najvišjega, vrlina, ki se je ne da preseči, Platon pa je v različnih interpretacijah duše največji poudarek dal razumu. Filozofi so o razumu govorili kot o nečem božanstvenem, zagovarjali so tezo, da lahko človek le s pomočjo razuma pride do resnice, teoretiki pa so čustva vključevali med moteče faktorje, ki človeka omejujejo na poti k resnici. Tudi Cerkev je pripomogla k negativni konotaciji čustev. Za Cerkev so čustva predstavljala kot »nekaj« kar človeka lahko pelje do greha (Šadl 1999, 17–19).

Tudi v samem sociološkem raziskovanju ni bilo mesta za čustva. Šadl (1999) izpostavi *moderno sociologijo* – disciplino hladnega razuma. Moderna sociologija je zagovarjala tezo, da je duh razuma edino dejstvo, ki lahko človeka pripelje nekam in ga ne ovira in dela šibkega kot ga delajo čustva. Moderna sociologija je po razsvetljenski tradiciji posnemala »načelo, po katerem mora razum (raziskovalec) odstraniti čustva, kajti ta povzročajo vrsto omejitev v znanstvenem

delovanju» (Šadl 1999, 75). Sociolog je moral biti pri preučevanju človek brez čustev. Pomembni sociologi, ki so zagovarjali racionalne vidike družbenega življenja in raziskovanja so bili:

- *Avgust Comte (1798-1859)*

Avgust Comte, »oče« sociologije in utemeljitelj pozitivizma se je globoko zavzemal za znanost brez čustev. Zagovarjal je strogo delitev med razumom in čustvi ter spolno delitev, ki pa jo je v poznem raziskovalnem obdobju nekoliko omilil (Šadl 1999, 82–83),

- *Talcott Parsons (1902-1979)*

Parsons je bil zelo pomemben sociolog po 2. svetovni vojni in je govoril o spolni delitvi čustev in vlog. Moškega je predstavljal z racionalno-instrumentalno vlogo v javni sferi, žensko pa z ekspresivno-emocionalno vlogo v zasebni sferi. Bil je tudi nasprotnik družbenih gibanj, ki so v šestdesetih letih zagovarjala erotizacijo in nasprotovala vplivom racionalizma v družbenem življenju, saj je to zanj predstavljajo grožnjo družbenemu redu (Šadl 1999, 86–87),

- *Max Weber (1864-1920)*

Tudi Weber je zagovarjal racionalnost kot edino pravo metodo za doseganje ciljev oz. njegovega smotra. Po Webru (1995) je racionalizacija značilna za razvoj vseh oblik družbene integracije in življenja. Weber vpelje tudi pojem *birokratizacije*, ki je po njegovih besedah najuspešnejša metoda za uresničevanje ciljev ljudi, ljudje pa v takšni obliki organiziranosti delujejo racionalno, kot mehanizem, kolesje za doseg višjega cilja. Gre za brezoseben odnos, čustva so pomaknjena v ozadje in jih je potrebno nadzorovati (Weber v Šadl 1999, 90).

Kot smo omenili, so imela čustva v družbi predvsem negativen prizvok, bila so nekaj manjvrednega, nekaj, kar lahko povzroči slabo-zlo človeku in družbi. V tradicionalnem razmišljanju je obstajalo tudi prepričanje oz. delitev na moška-racionalna in ženska-čustvena bitja. Šadlova (1999) izpostavi, da obstajajo razlike glede čustvovanja med spoloma, vendar to niso razlike v čustvovanju. To bi lahko razumeli kot razliko v načinu izražanja čustev, saj se ženske načeloma več pogovarjajo o čustvih kot moški, vendar pa to po njenih besedah ne pomeni, da bi bili moški po naravi manj čustveni kot ženske, oba spola sta enako čustveni bitji,

vendar pa je njihov razvoj drugačen. Pri ženskah gre razvoj v smeri izražanja čustev, medtem ko pri moških bolj v smislu tlačenja čustev (Šadl 1999, 205–209).

4.2.1 Povezava čustev in spolnosti v postmoderni kapitalistični družbi

Tako preučevanje spolnosti kot preučevanje čustev je v današnji kapitalistični družbi postalo vedno bolj pomembno, saj so multikorporacije ugotovile, da je lahko zelo dobičkonosno. O tem je govoril že Giddens (2000), ki je trdil, da je preučevanje spolnosti, ker daje užitek, vzvod za trženje blaga. Podobno Šadl (1999) ugotavlja za čustva, govori celo o komercializaciji čustev in pravi, da so se zahodne družbe začele zavedati pomembnosti raziskovanja čustev iz takšnih ali drugačnih razlogov. Čustvena samorefleksija narekuje, da se ljudje vse bolj zavedajo števila lastnih in tujih čustev ter njihove uporabe (Šadl 1999, 12). V modernih družbah namreč maksimizacija dobička in konkurenca silijo podjetja v poudarjanje emocionalnega dela (Šadl 1999, 213). Kot primere lahko navedemo prodajalke s spodnjim perilom, medicinske delavce, ki opravljajo emocionalno delo, saj ustvarjajo neko intimno izkušnjo med potrošnikom in prodajalcem. Določena podjetja svoje zaposlene prav usposablja v novih tehnikah emocionalnega dela. Stevardese so idealen primer v tem kontekstu. Stevardese gredo skozi veliko preizkušenj, preden začnejo opravljati svoje (emocionalno) delo. Najprej morajo zadoščati fizičnim standardom, imajo teste sociabilnosti in seminarje za urejanje čustev. Tehnike emocionalnega dela so namenjene povečanju dobička korporacij v kapitalističnih družbah (Šadl 1999, 229). Šadl (1999) govori o tem, da ljudje v potrošniški družbi stremimo k zadovoljevanju svojih občutenj, čustev in da iščemo neko notranjo izkušnjo, osrednja vloga potrošnje pa po njenih besedah zmanjšuje vlogo puritanske etike, ki je zagovarjala zmernost, ampak se čedalje bolj poudarja etika hedonizma (Šadl 1999, 235).

5 Sodobni partnerski odnosi in spoznavanje na spletu

Švab (2000) trdi, da je za pozno moderno oz. postmodernost značilno, da poteka na podlagi zaupanja, tveganosti, globalizacije in negotovosti. Zaupanje izhaja iz vsakdanjega življenja, abstraktnih sistemov, kot so transportni sistemi, telekomunikacije, finančni trgi, množični mediji ... Ugotavlja tudi, da je spreminjanje zasebnosti in intimnosti v postmoderni intenziven proces, katerega spremlja več sprememb, med katerimi so: povečanje avtonomije posameznikov, definiranje individualne zasebnosti s splošnim prestrukturiranjem intimnosti in spreminjanje pomenov zasebnosti. Zasebnost se po njeno definira »od znotraj, s posamezniki, ki v njej živijo« (Švab v Giddens 2000, 210–212).

Kot smo že ugotovili, so bili v tradicionalnih družbah, pred obdobjem seksualne revolucije, partnerski odnosi vzpostavljeni v okviru družbenega nadzora, družbenih pričakovanj, zakonska formalna zveza je veljala za najbolj zaželeno obliko partnerskega odnosa. Z osvoboditvijo tega prepričanja, spolne revolucije, sprejemanja čustev in pojavom novih tehnologij v postmodernih družbah so se ustvarili pogoji za formiranje novih oblik spoznavanja, posledično s tem pa tudi za formiranje novih oblik partnerskih odnosov ter novih načinov za spoznavanje partnerjev.

V današnjem času imamo ljudje zaradi čedalje hitrejšega tempa življenja vedno manj časa za spoznavanje ljudi. Delovniki postajajo vse daljši, psihično vse bolj naporni, zato mnogi ljudje nimajo energije in želje po druženju in sklepanju odnosov v zunanjem svetu. Informacijske tehnologije so v zadnjih desetletjih omogočile nov virtualni svet za spoznavanje potencialnih partnerjev. Govorimo o tako imenovanem »online/internet datingu« oziroma spoznavanju potencialnih partnerjev preko spleta⁴. Internet je postal pomemben faktor našega vsakdana. Z njegovo pomočjo pridobivamo nova znanja, kupujemo stvari, v zadnjih letih pa tudi iščemo nove potencialne partnerje/-ke, čeprav je bila takšna oblika spoznavanja še nedolgo nazaj družbeno stigmatizirana. Če je bilo nekoč mogoče partnerja/-ko spoznati le v svojem socialnem krogu, sedaj to ne velja več, saj lahko potencialnega partnerja/-ko spoznamo brez fizične bližine,

---

⁴ Besedno zvezo "online dating" sem poslovenil in v nadaljevanju uporabljal besedno zvezo "spoznavanje na spletu".

s pošiljanjem videoposnetkov, tekstovnih sporočil, emotikonov itd (Finkel in drugi 2012, 2), hkrati pa nam ustvarja neko novo polje spoznavanja, nove možnosti spoznanja novih ljudi, ki jih v realnem življenju ne bi poznali. Finkel in drugi (2012) trdijo, da imamo pri klasičnem načinu spoznavanja v realnem življenju le tri opcije, kako spoznati potencialnega partnerja, in sicer na podlagi direktnega pristopa do neznanca, da ga spoznamo preko našega osebnega družabnega kroga-na zabavi, ali pa da nam skupni znanec pripravi zmenek na slepo (Finkel in drugi 2012, 12). Klasičen način spoznavanja je še vedno sicer tretiran kot primarni način spoznavanja partnerjev, vendar pa, ker pogosto ne prinese zelenih rezultatov, se ljudje odločajo za alternativne načine iskanja partnerjev (Hogan in drugi v Žakelj 2012, 69).

Žakelj (2012) ocenjuje, da se ljudje odločajo za spoznavanje preko spleta, ker lahko tako »omilijo tveganje in negotovost pri izbiranju partnerja« (Žakelj 2012, 34). Za pomembno vlogo pri spoznavanju preko spleta izpostavi stopnjo reflektivnosti. »Refleksivnost se v tem kontekstu nanaša na lastne želje, preference, zahteve, pričakovanja, hkrati pa vključuje tudi reflektivnost o predstavitev drugih o skladnosti posredovanih informacij in o možnostih osebnega stika« (Žakelj 2012, 38). Po njenih besedah imajo posamezniki pri spoznavanju preko spleta večjo stopnjo kontrole in izbire partnerjev, prav tako pa zagovarja tezo, da lažje izbirajo med ljudmi, s katerimi si želijo vzpostaviti komunikacijo in s katerimi jo želijo tudi prekiniti. Giddens (1993) trdi, da je prišlo do porasta spoznavanja na spletu zaradi sprememb v intimnih odnosih, zasebni sferi, preobrazbi intimnosti in zaradi fenomena čistega razmerja ter plastične seksualnosti, Kuhar (2010) pa meni, da je do porasta spoznavanja preko spleta prišlo zaradi lahkega dostopa do novih potencialnih partnerjev in zaradi visoke stopnje anonimnosti (Kuhar v Žakelj in drugi 2015). Nekatere tuje raziskave (Hardley 2002; Ben-Ze`ev 2004; Couch in Liamputtong 2008) so pokazale, da so se ljudje za takšno obliko spoznavanja odločili predvsem zaradi prednosti, kot so: olajšan prvi stik, izpuščena prva faza spoznavanja, večja ponudba ljudi, manjša ranljivost ob zavrnitvi, anonimnost in udobje zasebnosti (Žakelj 2012, 75). Finkel in drugi (2012) pa vidijo porast spoznavanja preko spleta tudi v tem, da so ljudje postali precej bolj družbeno mobilni (več potujejo), hkrati pa, da se je politika glede spoznavanja potencialnih partnerjev na delovnem mestu zelo zaostрила zaradi spolnih nadlegovanj, spletno spoznavanje je tako postalo še ena možnost več, kako spoznati potencialnega partnerja (Finkel in drugi 2012, 10).

Žakelj (2012) razloge za iskanje partnerjev preko spleta deli na načrtno in nenačrtno iskanje partnerjev. Pri načrtnem iskanju partnerjev preko spleta internet deluje kot nekakšen trg za spoznavanje partnerjev, partnerski trg, za katerega so uporabniki takšnega načina spoznavanja partnerjev ocenili, da jim daje določene prednosti, da je smotrno, da se poslužujejo takšnega načina spoznavanja potencialnih partnerjev. Na takšno oceno vplivajo dejavniki, kot so prekinitve prejšnjega dolgotrajnega intimnega odnosa, občutki osamljenosti in introvertiranost uporabnikov (Žakelj 2012).

Veliko ljudi se v srednjih letih po prekinitvi dolgotrajnega partnerskega odnosa ujame v občutke osamljenosti, preoblikujejo se tudi prijateljske mreže, s katerimi je posameznik prej prijateljeval, splet pa v tem kontekstu ponudi posamezniku nove možnosti za spoznavanje potencialnih partnerjev ali prijateljev. Nekateri tudi niso večji vzpostavljanja prijateljskih/intimnih poznanstev, imajo zaprt krog ljudi, s katerimi se družijo, zato jim splet ponuja nove možnosti, kjer lahko spoznavajo ljudi, ki so jim značajske podobni (Žakelj 2012). Pogosto pa ljudje partnerja/-ko na internetu spoznajo naključno. Splet nam namreč omogoča krajšanje prostega časa, alternativno možnost iskanja novih prijateljev ipd. V tem kontekstu internet dojemamo kot socialni prostor in ne maritalni trg, kjer ljudje vzpostavijo sekundarne stike preko spleta, ki pa lahko vodijo v intimne partnerske odnose (Žakelj 2012).

Se pa na tem mestu lahko vprašamo, kakšno vlogo ima intimnost v odnosih, kjer so se ljudje spoznali preko spleta, ali jo je sploh mogoče vzpostaviti? Nekateri raziskovalci trdijo, da internet ni le orodje za vzdrževanje novih intimnosti (Cooper in drugi v Žakelj 2012, 35), spet drugi trdijo, da so internet odnosi le »oddaljeni odnosi« (Holland v Žakelj 2012, 35) oziroma odnosi »ločene povezanosti« (Ben-Ze'ev v Žakelj 2012, 35). Obstajajo torej deljena mnenja, tako pozitivna kot negativna.

5.1 Primerjava klasičnega in internetnega spoznavanja

S tehničnega vidika je potrebno izpostaviti, da je računalniško posredovana komunikacija (angl. *computer-mediated communication*)⁵ glavni element, ki ločuje klasično spoznavanje od spletnega spoznavanja partnerjev (Žakelj in drugi 2015, 9). Illouz (2007) pravi, da spletnega spoznavanja ne smemo razumeti le kot podaljšek spoznavanja v živo, ampak kot drugačen *partnerski trg*, ki vsebuje edinstvene značilnosti, kot so omejene vizualne podobe, načini izbire potencialne partnerja/-ke, vse to pa na novo določa dožemanje intimnosti. Pri spoznavanju partnerjev preko spleta prevladuje verbalna komunikacija, medtem ko pri spoznavanju v živo na začetku prevladuje neverbalna komunikacija (Illouz v Žakelj in drugi 2015, 10–11). Žakelj (2012) za izhodišče razlikovanja med klasičnim in internetnim spoznavanjem izpostavi lastnosti, ki odražajo naravo spletnega spoznavanja. V tem kontekstu izpostavi: anonimnost, visoko stopnjo intimnosti, moč imaginacije, zmanjšan pomen fizične privlačnosti, pomen osebnih lastnosti ter pomen geografske bližine, spoznavanje preko spleta pa umesti v teorijo socialne izmenjave, kjer partnerstvo dojemamo kot izmenjavo virov, saj partnerja/-ki prekalkulirata stroške in prednosti, ki jih doprineseta v odnos. Viri pa so v tem pogledu lahko materialne, čustvene ali finančne narave (Žakelj 2012, 99).

Žakelj (2012) opiše pet lastnosti internetnega spoznavanja, ki predstavljajo hkrati prednosti in negativne plati spletnega spoznavanja:

- *časovna dimenzija spoznavanja po spletu* (porabo časa namenjenega spoznavanju lahko dojemamo kot pozitivno ali negativno),
- *večja stopnja intimnosti v on-line fazah spoznavanja* (večja stopnja intimnosti spodbudi občutek, da se partnerja poznata že dolgo časa, navadno pa se ta občutek prekine ob prvem snidenju v živo),

---

⁵ Komunikacija, ki se dogaja med najmanj dvema elektronskima napravama.

- *zmanjšan vpliv vizualne privlačnosti* (privlačnost na spletu je manj grajena na podlagi fizične privlačnosti. Kadar je neskladje med pričakovano fizično podobo in dejanskim stanjem preveliko, lahko fizična privlačnost pomeni oviro),
- *fleksibilnost predstavitev* (nosilci in nosilke profilov lahko izrazijo sebe, kot so, kot si želijo biti, ali kot verjamejo, da so. Tako prihaja do neskladij vtisov in soočenj z neresnicami);
- *večja ponudba, ki je značilna za spoznavanje na spletu* (večja možnost izbire lahko privede do velike porabe časa, ki ga posameznik nameni selekciji) (Žakelj 2012, 211).

O razlagi omenjenih lastnosti lahko razmišljamo precej logično. Anonimnost je pri klasičnem načinu spoznavanja manjša kot pri spoznavanju na spletu, saj si osebi praviloma že pri prvem fizičnem kontaktu izmenjata imeni, pri spoznavanju na spletu pa se oseba praviloma ne predstavlja s pravim imenom, ampak psevdonomom. Anonimnost in višja stopnja intimnosti sta zelo povezani, saj lahko predvidevamo, da ima posameznik manj pomislekov glede izpovedovanja osebnih stvari, saj človeka ne pozna osebno. Ljudem, ki jih osebno ne poznamo, praviloma lažje zaupamo osebne/intimne stvari. »Intimnost je zaželena in hkrati nujna za razvoj odnosa preko spleta« (Ben-Ze'ev v Žakelj 2012, 203), razvija pa se hitreje kot pri klasičnem načinu spoznavanja, predvsem zaradi anonimnosti uporabnika. Moč imaginacije pa lahko razumemo kot spodbuditev pozitivne imaginacije o osebi na drugi strani klepetalnice (še posebej, če profil ne vsebuje slike) (Ben Ze`ev, Illouz v Žakelj 2012, 204). Pri spoznavanju preko spleta se tako pojavi idealizirana predstava o videzu uporabnika, medtem ko se pri klasičnem načinu spoznavanja pojavi idealizacija osebnosti (Žakelj 2012, 204). Žakelj (2012) tudi trdi, da spoznavanje na spletu temelji na večji racionalizaciji meril za izbiro potencialnega partnerja/-ke. Posamezniki sebi sicer lahko najdejo potencialnega partnerja, ki jim ustreza na podlagi racionalno zastavljenih meril, vendar pa ni nujno, da takšno ujemanje pripelje do realizacije odnosa, saj lahko ob testu-snidenju v živo ujemanja zbledijo. Kljub temu, da lahko v razmeroma kratkem času pridobimo veliko informacij o človeku na drugi strani komunikacije, je »test resnice« v živo pomemben, ker si lahko uporabnik na podlagi informacij, ki jih je dobil na spletu, ustvari napačno predstavo o človeku in je lahko na srečanju v živo razočaran. Pred le-tem si

lahko ustvarimo v glavi pozitivno sliko/imaginacijo, ki se z realno sliko ne sklada (Ben-Ze'ev v Žakelj 2015, 20). Avtorica ugotovi, da do čustvenega ujemanja načeloma prej pride ob stikih v živo kot na spletu (Žakelj 2012, 209). Pomen fizične privlačnosti je večji pri klasičnem načinu spoznavanja, saj gre za tako imenovano »ljubezen na prvi pogled«, medtem ko so pri spoznavanju preko spleta v ospredju mnenja, nazori in značajske značilnosti (Žakelj 2012, 204).

Ko se nov uporabnik prijavi na spletno stran (ali aplikacijo) za spoznavanje potencialnih partnerjev, se prijavi na trg spoznavanja, kjer bo moral ustvariti profil, ki bo tako privlačen, da se bo lahko »prodal«, da ga bodo ljudje »kupili«. Če primerjamo komercialen/potrošniški trg s trgom za spoznavanje na spletu, avtorji govorijo o »namenskem marketingu«, ki deluje na podlagi dveh značilnosti. Prva je ta, da se uporabnik opiše tako, da drugi takoj vidijo, da ne ustrezajo opisu, druga strategija pa je ta, da lastnik profila jasno pove kakšne karakteristike potencialnih partnerjev ga ne zanimajo (Žakelj in drugi 2015, 16). »Internetni zmenkarji se osredotočajo na tiste značilnosti, ki so jim všeč in se izogibajo tistim, ki jim niso všeč«. (Heino in drugi v Žakelj in drugi 2015, 16).

Leta 2007 so Roman Kuhar, Alenka Švab in Tina Kogovšek izvedli prvo sociološko raziskavo o rabi interneta za spoznavanje partnerjev v Sloveniji. V raziskavi je sodelovalo 1334 respondentov. Avtorji raziskave so ugotovili, da sta anonimnost iskanja in možnost umika brez obveznosti glavna razloga za iskanje partnerja na spletu, kot največjo negativno stvar pa so uporabniki izpostavili netočnost informacij, ki so jih pridobili na spletnih straneh (Žakelj 2012, 58). Žakelj, Kuhar, Švab in Kocon so leta 2008 in 2009 naredili še dve novi raziskavi. V tem primeru je šlo za kvalitativno metodo raziskovanja-polstrukturiran poglobljen intervju, vzorec pa se je sestavljal le iz tistih respondentov, ki so že leta 2007 sodelovali v prvi raziskavi. Raziskava 2008 je vključevala le heteroseksualne respondente, leta 2009 pa le homoseksualne respondente. Raziskovalce so zanimali razlogi za uporabo spoznavanja preko spleta, prednosti in slabosti spoznavanja preko spleta ter načini, kako so si ustvarili uporabniške profile.

V raziskavah so ugotovili, da si skoraj polovica anketirancev ni prišla iskat intimnega partnerja, ampak so prišli le z namenom socializacije, druženja, iskanja prijateljstva. Večina jih je že bila v vezi, ko so si ustvarili profile na straneh za iskanje partnerjev.

Heteroseksualni uporabniki so kot razloge za uporabo strani za iskanje partnerjev navedli predvsem ekonomske razloge in racionalizacijo izbire. Navedli so, da je spoznavanje preko spleta hitrejši, učinkovitejši način, saj jih v enem večeru lahko spoznaš več, hkrati pa je tudi cenejši način spoznavanja, saj jim ni treba iti npr. v bar, kjer bi nastali dodatni stroški.

Homoseksualni uporabniki pa so kot glavni razlog za uporabo spletnih strani navedli pomanjkanje drugih možnosti za spoznavanje istospolnih partnerjev, saj v Sloveniji ni veliko barov, diskotek, kjer bi bila ciljna publika istospolno usmerjeni ljudje. Avtorjem raziskave so se pokazali indici, da so homoseksualni ljudje še vedno stigmatizirani in da spletnih strani ne uporabljajo samo zaradi svoje izbire, ampak ker so zaradi pomanjkanja drugih možnosti prisiljeni v takšen način spoznavanja. Tako heteroseksualni kot homoseksualni uporabniki pa slabosti spoznavanja preko spleta vidijo predvsem v pomanjkanju vizualne komunikacije, slabo izpolnjenih profilih in slabi učinkovitosti pri spoznavanju partnerjev, saj so si več obetali od uporabe spletnih strani (Žakelj in drugi 2015, 14).

Žakelj (2012) kot prednosti spoznavanja partnerjev preko spleta izpostavi tudi:

- *lažje vzpostavljanje stikov* (spletne strani za spoznavanje partnerjev lajšajo namen spoznavanja osebam, ki takšne strani uporabljajo. Lahkotnost vzpostavljanja stikov se povezuje z anonimnostjo in manjšo ranljivostjo ob zavrnitvi),
- *krajša faza vzpostavitve stika* (pri spoznavanju preko spleta so ob profilu uporabnika običajno napisane njegove želje, cilji, namen uporabe spletne strani za spoznavanje partnerjev, pri klasičnem načinu spoznavanja pa je predvsem potrebno najprej ugotoviti, ali je določena oseba samska),
- *večja ponudba potencialnih partnerjev*,
- *zmanjšan pomen zavrnitve* (zaradi anonimnosti zavrjenega in velike pogostosti zavrnitve zaradi množičnosti potencialnih partnerjev. Zavrnitev postane nekaj običajnega in rutinskega (Ben-Ze'ev v Žakelj 2012),
- *udobje zasebnosti* (uporabniku spletne strani za spoznavanje partnerjev se ni potrebno urejati, saj ni fizičnega/vizualnega kontakta. Zasebnost se povezuje tudi z množičnostjo samskih ljudi na enem mestu in možnostjo hitrega umika),

- *časovna učinkovitost* (v kratkem času lahko uporabnik pregleda veliko profilov potencialnih partnerjev, vendar le, dokler ne vzpostavi komunikacije z določeno osebo. Ko začne komunicirati, običajno porabi veliko časa za komunikacijo),
- *refleksivnost sebstva* (spoznavanje partnerjev preko spleta lahko posamezniku pomaga pri odkrivanju samega sebe in lastne identitete),
- *manjši finančni stroški spoznavanja* (v primerjavi z zmenki pri klasičnem načinu spoznavanja običajno uporabnik interneta za spoznavanje partnerjev uporabi manj denarja. V tem kontekstu je obremenjen predvsem moški, saj so stroški tretirani kot »ekonomska obveza moških« (Žakelj 2012, 76–82).

Kljub temu da spoznavanje preko spleta ustvari pogoje za visoko stopnjo intimnosti, pa visoka stopnja racionalizacije izbire vodi v občutje brezosebnosti. Narava čustvene vpletenosti je pri spoznavanju preko spleta drugačna kot pri klasičnem spoznavanju in je tudi manjša (Žakelj 2012, 83). Manjša čustvena vpletenost je manjša, ker spoznavanje preko spleta zmanjšuje tveganje za ranljivost uporabnika (Ben-Ze'ev v Žakelj 2012, 83). Kot negativno lastnost spoznavanja preko spleta lahko izpostavimo tudi stigmatiziranje uporabnikov, ki je še vedno prisotno, predvsem med tistimi ljudmi, ki ne poznajo takšnega načina spoznavanja partnerjev. Žakelj (2012) trdi, da stigma izhaja iz mnenja, da naj bi splet za spoznavanje partnerjev uporabljali tisti, ki imajo socialne primanjkljaje, kar pomeni, da iskanje ljubezni na spletu zmanjšuje njen pomen in ji daje pridih tržnega odnosa (Žakelj 2012, 91).

5.1.1 Delitev spolnih vlog pri spoznavanju preko spleta

Giddens (2000) v preobrazbi intimnosti govori, da so ženske nosilke preobrazbe intimnosti, saj so se v preteklosti z osvoboditvijo družbenih pričakovanj osvobodile reprodukcijske vloge in vloge gospodinje v partnerskih odnosih. Kvalitativna raziskava, ki jo je naredila Žakelj (2012) je pokazala, da je ljudem pomembno, kako se počutijo v danem trenutku, pomembni so jim občutki, obojestransko zadovoljstvo, vzajemna opora v odnosu in medsebojno zaupanje.

Enakost v čustvenem dojemljanju in prejemanju vodi k čistemu razmerju. Ljudje sedaj strmijo k idealu čistega razmerja po Giddensu (Žakelj 2012, 173). Partnerstvo se danes ne dojema samo v diadnem smislu, ni toliko pomembna zavezanost partnerju, ampak v ospredje prihaja obveznost samorealizacije (Giddens v Žakelj 2012). Čas, ki si ga lahko partner/-ka vzame zase in občutek svobode, postajata najbolj pomembni zahtevi, ki si ju partnerja želita v intimnem odnosu (Žakelj 2012, 175). Kljub temu da v ospredje prihaja ideja o čistem razmerju, pa si tako moški kot ženske še vedno želijo tradicionalne delitve spolnih vlog, družina pa je še vedno temeljna vrednota partnerskega odnosa (Žakelj 2012). Raziskava je sicer pokazala, da odnosi gredo v smeri egalitarne percepcije spolnih vlog v družini, bolj poštene delitve v gospodinjstvu, želji po večji odgovornosti moških pri prevzemanju pomembnih odločitev (Žakelj 2012, 179), vendar imajo tako moški kot ženske še vedno idejo o tradicionalni delitvi spolnih vlog. Raziskave sicer kažejo, da gredo stališča v smeri enakopravnosti, vendar še ni prišlo do njene realizacije, pri tem pa veliko vlogo igra krščanska ideologija (Rener in drugi v Žakelj 2012, 179). Žakelj (2012) sklepa, da si ženske želijo tradicionalne delitve vlog oziroma idealizirajo tradicionalnost, ker je bilo v tradicionalnih družbah bolj jasno določeno, kakšna je vloga moškega v odnosu in kakšna je vloga ženske, sedaj pa so se ženske znašle na trgu dela, postale so ekonomsko neodvisne, moški pa so prevzeli le del opravil v gospodinjstvu, ženskam je torej »večja enakopravnost« prinesla več obveznosti, moškim pa le pogojne obveznosti (Žakelj 2012, 143). Žakelj (2012) v tem kontekstu govori o prepletanju tradicionalne delitve spolnih vlog s prepletanjem poznomoderne kulture individualizma z željami po samorefleksiji in samorealizaciji. Tradicionalna delitev spolnih vlog ženskam namreč daje varnost, da bo moški poskrbel za družino (Žakelj 2012, 180).

5.2 Zgodovina razvoja spletnega spoznavanja ljudi

Fenomen alternativnega spoznavanja se je pričel že pred pojavom interneta in čeprav ni potekal preko spleta kot medija, se je razvil in deloval na računalnikih, od tu tudi uporaba termina »online dating« oziroma spoznavanje preko spleta (Finkel in drugi 2012, 8). Začetki segajo v šestdeseta leta prejšnjega stoletja, ko so na univerzi Stanford v okviru matematičnega tečaja

študentje programirali na IBM računalnikih. Naredili so program, ki je 49 študentov in 49 študentk na podlagi karakteristik, kot so starost, višina, teža, religija, hobiji, razvrstil v potencialne pare glede na najboljše ujemanje po karakteristikah oz. parametrih. Študentje in študentke, ki so imele najmanjše razlike glede na parametre, je program označil za najboljše potencialne pare. Prva takšna komercialna storitev storitev spletnega spoznavanja oz. možnost iskanja partnerjev pa sega v leto 1965, ko so študentje na Harvardu razvili »Operation Match«, »Operacijo Match«, storitev, ki je bila zasnovana tako, da bi študentom poiskala nove potencialne partnerje oz. »matche«/ujemanja na podlagi določenih parametrov. Da pa se je študent lahko udeležil procesa, je moral plačati 3\$, da je lahko izpolnil vprašalnik na listu papirja. Na podlagi parametrov je računalnik naredil analizo in vsakemu študentu poiskal pet najbolj primernih potencialnih partnerjev. Zanimanje je bilo precejšnje in že v prvem letu je v tej storitvi participiralo 10.000 študentov (Hernandez 2014). V osemdesetih, torej še pred spletom, kot ga poznamo danes, so obstajale tako imenovane »bulletin boards«, spletne sobe, klepetalnice, kjer so ljudje lahko komunicirali in se zaljubljali, ne da bi se videli v živo (Ben-Ze'ev in Whitty & Carr v Finkel in drugi 2012, 8). Uporabniki pa so potrebovali nekaj tehničnega znanja za uporabo, tako da ta storitev ni doživela velikega uspeha.

Računalniki so v devetdesetih postajali vse zmogljivejši, manjši, dostopnejši potrošnikom (s finančnega vidika) in tako je prišlo tudi do revolucije na pojavu internetnega spoznavanja, s komercialnimi internetnimi stranmi za spoznavanje partnerjev. Če je posameznik pred pojavom interneta in spletnih strani za spoznavanje partnerja iskal glede na podlagi svojih preferenc, je internet ponudil nove algoritme, možnosti, ki lahko potencialnega ujemajočega partnerja najdejo na podlagi znanstvenih parametrov. Finkel in drugi (2012) trdijo, da spletne strani za spoznavanje partnerjev temeljijo na:

- *dostopnosti* potencialnih partnerjev na spletni strani,
- *komunikaciji* potencialnih partnerjev na spletni strani,
- *ujemanju* potencialnih partnerjev na spletni strani (Finkel in drugi 2012, 2–4).

Dostopnost v tem kontekstu pomeni dosegljivost ljudi v »bazenu« iskalcev novega partnerja. Spoznavanje preko spleta uporabniku ponudi zelo veliko ljudi, kar pa je lahko za

iskalca novega partnerja tudi zelo obremenjujoče. Finkel in drugi (2012) tudi ugotavljajo, da vsa ta množičnost lahko zmanjša »vrednost« posameznika še pred trenutkom srečanja v realnem življenju (Finkel in drugi 2012, 32). Avtorji tudi ugotavljajo, da računalniško posredovana komunikacija pomaga pri stopnji navdušenja za srečanje dveh oseb v realnem življenju, vendar le, če čas uporabljane računalniško posredovanje komunikacije ni predolgotrajen. Če dva posameznika predolgo uporabljata računalniško posredovano komunikacijo, se lahko pričakovanja zvišajo, in potem ko se vidita v živo, ni pravega vznemirjenja oz. lahko sledi razočaranje (Finkel in drugi 2012, 37). Spletne strani za spoznavanje partnerjev temeljijo tudi na parametru ujemanja ljudi, ki naj bi jih spletne strani zagotavljale z uporabo določenih algoritmov. Predstavniki trdijo, da je romantični izkupiček odvisen od algoritma za ujemanje spletne strani, vendar Finkel in drugi (2012) trdijo, da za takšne trditve ni empiričnih dokazov (Finkel in drugi 2012, 46).

Finkel in drugi (2012) fazo nastajanja spletnih strani za spoznavanje (intimnih) partnerjev razdelijo v tri faze/generacije:

- *spletne strani, na katerih obstaja možnost (samo)predstavitve človeka, ki išče partnerja,*
- *spletne strani, ki za iskanje partnerjev uporabljajo posebne algoritme,*
- *aplikacije za spoznavanje novih partnerjev s pomočjo mobilnih telefonov (Finkel in drugi 2012, 8).*

Finkel in drugi (2012) začetek prve generacije vidijo v pojavu spletne strani Match.com iz leta 1995. Omenjena stran je delovala tako, da si je potencialni uporabnik ustvaril predstavitveni/reklamni profil in ni vsebovala nobenih algoritmov za iskanje partnerjev.

Do leta 1996 je bilo na Yahoo-ju (spletnem registru/iskalniku) registriranih že 16 spletnih strani za spoznavanje partnerjev preko spleta. Yahoo je takrat predstavljal bazo/register spletnih strani.

Druga generacija se je pričela leta 2000 s pojavom eHarmony spletne strani. Predstavniki spletne strani so trdili, da temelji na znanosti, da njihova storitev uporablja posebne algoritme, ti pa na podlagi opisov uporabnikov poiščejo najbolj primerne potencialne partnerje. Spletne

strani »druge generacije« so bile praviloma dražje, dražja je bila registracija na spletno stran (Finkel in drugi 2012, 8–9).

Na tem mestu bi bilo smiselno omeniti tudi prvo slovensko spletno stran za spoznavanje preko spleta Ona-On. Portal Ona-On je bil ustanovljen leta 2001 in je postal največji spletni portal za spoznavanje v Sloveniji. Portal ima dandanes več kot 160.000 uporabnikov, poleg namizne računalniške različice pa je leta 2014 Ona-On dobil tudi mobilno verzijo za uporabnike mobilnih telefonov. Predstavniki Ona-On vsako leto organizirajo tudi veliko interaktivnih dogodkov, piknikov, kjer se lahko uporabniki spoznajo in vidijo tudi v realnem življenju (Prejac 2016).

Vseskozi pa uporaba spletnih strani za iskanje novih potencialnih partnerjev ni bila tako družbeno sprejemljiva, kot je danes. Filmi in pop kulture v devetdesetih letih in ob prelomnici 21. stoletja so se začele predstavljati spletne romance v pozitivnem smislu. Leta 1998 je izšel film *You've got mail*. V filmu srečamo dva protagonista, poslovna rivala-nasprotnika, ki se sicer sovražita, vendar se preko spleta zaljubita. Film se sicer ni osredotočal na spoznavanje preko spleta neposredno, vendar pa je postavil v ospredje internet kot nov način za spoznavanje potencialnih partnerjev. Filmi in pop kultura imajo veliko globalno moč, da lahko pri ljudeh spremenijo mnenje o uporabi interneta za spoznavanje, ali pa ovržejo stigme za takšen način spoznavanja.

Tretja generacija se je začela leta 2008 s predstavitvijo iPhona, mobilnega telefona podjetja Apple. IPhone je prinesel revolucionaren pogled glede mobilne tehnologije in njihove uporabe, predvsem z vidika razvijanja aplikacij za mobilne telefone. Z razvijanjem aplikacij je kmalu prišlo tudi do aplikacij za spoznavanje partnerjev. Badoo in Zoosk sta bili eni izmed prvih takšnih aplikacij (Finkel in drugi 2012, 10).

Sam Yagan, direktor pri podjetju Match.com o razvoju spletnih strani in aplikacijah za mobilne telefone govori precej slikovito. Yagan trdi, da je bilo v povojih internetnega spoznavanja partnerjev zelo težko najti samske ljudi, ki bi se posluževali takšnega načina spoznavanja partnerjev. Sprva so to bili le računalniški piflarji »geeki«, spletne strani in njihovi algoritmi pa na začetku niso bili deležni pretiranega uspeha in ustvarjanja novih partnerstev, ker si uporabniki niso znali pravilno narediti profilov v kontekstu dejanskosti in njihovih želja. Z

razvojem podatkov, bazami informacij, ki jo ponuja Facebook in z GPS-om (Global Positioning System), so se razvili novi načini za oblikovanje profilov uporabnikov in nov trend, trend po spoznanju potencialnih partnerjev v realnem življenju⁶. Raziskave so pokazale, da uporabniki ne želijo več neskončnih ujemanj/»matchov« na računalniku, ampak želijo najhitrejšo pot, kako bi človeka spoznali v realnem življenju (Yagan v Bercovici 2014). Pojavi pa se vprašanje: »Zakaj mobilni telefoni kot glavni medij za spoznavanje preko spleta – mobile dating«? Yagan trdi, da je do preskoka na mobilne naprave prišlo, ker so bili uporabniki spletnih strani za spoznavanje sprva stigmatizirani, storitve pa tudi slabe. Uporabniki so ure in ure sedeli za računalnikom in iskali partnerja, medtem ko bi lahko bili zunaj in počeli kaj zanimivega (Yagan v Bercovici 2014). Kate – zaposlena v podjetju za razvoj družbenih omrežij (Kate v Bercovici 2014) trdi, da je spoznavanje preko spleta postalo družbena aktivnost. Spoznavanje preko spleta je postalo družben fenomen, saj lahko vidimo, ko gremo v bar, kako ljudje uporabljajo mobilne telefone in pregledujejo aplikacije za spoznavanje ljudi na svojih mobilnih telefonih. Aaron Schildkrout, direktor spletne strani HowAboutWe trdi, da je do preskoka v spletnem spoznavanju partnerjev prišlo leta 2013, ko je takšen način spoznavanja dobil status »javnega diskurza« (Schildkrout v Bercovici 2014). Cilj podjetij je torej postal razviti algoritme za spletne strani, razviti aplikacije za mobilne telefone, ki bi omogočile ljudem, da se spoznajo in začnejo svoja razmerja tudi IRL, v resničnem zunanjem svetu. Takšen primer mobilne aplikacije je Tinder.

5.2.1 Tinder

Tinder je mobilna aplikacija za spoznavanje novih potencialnih partnerjev in spada po Finkel in drugi (2012) v tretjo generacijo storitev za spoznavanje partnerjev na spletu. Govorimo lahko tudi o novem kulturnem fenomenu, tako imenovanem »mobile datingu« oz. spoznavanju partnerjev preko mobilnih telefonov (Yagan v Bercovici 2014). Tinder deluje že v približno 196 državah po vsem svetu, ljudje, mlajši od 18 let, pa aplikacije ne morejo uporabljati. Osnovna različica je brezplačna, s posodobitvami pa je prejela tudi plačljivo različico, in sicer leta 2015.

---

⁶ Za realni svet se pogosteje uporablja angleška kratica IRL (in real life).

Plačljiva različica ponuja neomejeno »svajpanje⁷« na dan (svajpanje so omejili, ker se je dogajalo, da so ljudje svajpali v desno brez logičnih omejitev, iz narcisističnih - samopotrditvenih razlogov) in možnost spremembe lokacije uporabnika. Je pa zanimivo, da je za uporabnike starejše od 30 let plačljiva različica dražja kot za tiste uporabnike, ki so mlajši. Tinder za svoje delovanje uporablja GPS (Global Positioning System), satelite, ki določajo, kje se uporabnik nahaja, Facebook, Instagram ter Twitter. Facebook uporablja za pridobivanje podatkov o uporabniku ter za vstop v aplikacijo, saj si uporabnik ne more ustvariti profila predhodnega Facebook profila, Instagram pa zato, da lahko uporabnik za profilne slike naloži slike, ki so bile že naložene na Instagramu. Povezljivost z Instagramom uporabniku hkrati omogoča, da ima lahko vpogled v slike, naložene na Instagramu s strani drugega uporabnika, vendar mora ta imeti to opcijo vključeno. Tinder aplikacija za mobilne telefone je bila razvita leta 2012. Kot temeljna in revolucionarna funkcija aplikacije je, da za iskanje partnerjev uporabnik uporablja tako imenovano »svajpanje«, po angleško »swipe«. To pomeni, da partnerje v aplikaciji iščemo na podlagi potega s prstom po ekranu, levo ali desno. Svajpanje je tudi edini mehanizem iskanja in dva uporabnika lahko stopita v stik šele takrat, ko oba uporabnika vzpostavita ujemanje profilov oziroma se »mečata«. »Svajp« po ekranu telefona v desno smer pomeni, da ti je profil uporabnika všeč, »svajp« v levo stran pa, da ti profil na ekranu ni všeč. Deluje zelo enostavno. Aplikacijo si uporabnik namesti na mobilni telefon in se vanjo prijavi s svojim Facebook računom. Slike si je uporabnik sprva lahko naložil le preko že prednaloženih slik s Facebooka in Instagrama, v najnovejši posodobitvi aplikacije pa si jo lahko tudi iz galerije mobilnega telefona. K profilu si lahko uporabnik doda le kratek opis, šolo, ki jo je obiskoval, in službo, kjer dela. Določi tudi parametre, kot so nasprotni spol, ki ga interesira, njegovo starost in oddaljenost od njegove lokacije do katere mu še lahko aplikacija ponudi profile potencialnih partnerjev. Slike uporabnikov in trenutna oddaljenost uporabnika od potencialnega partnerja sta glavni značilnosti Tinderja.

Tinder lahko zaradi razširjenosti uporabe označimo kot kulturni fenomen glede spletnega iskanja partnerjev. V dveh letih delovanja, do leta 2014, je imel Tinder že 1 milijardo »svajpov« in okoli 12 milijonov ujemanj/»mečov« dnevno, povprečno pa je uporabnik aplikacijo uporabljal

---

⁷ ang. Swipe: Poteg s prstom po zaslonu mobilnega telefona v levi ali desni smeri.

90 minut dnevno (Costa 2015), leta 2015 pa je bilo na Tinderju narejenih že 1,6 milijarde profilov in 26 milijonov ujemanj na dan, od ustanovitve pa že več kot 8 milijard ujemanj uporabnikov. (Wikipedia 2016). Dnevno aktivnih uporabnikov je 9,6 milijona in omogoči zmenke 1,3 milijona ljudem tedensko (Costa 2015).

Na tem mestu se postavi legitimno vprašanje: Zakaj je Tinder postal tako popularen, kaj ga dela drugačnega od ostalih podobnih aplikacij in spletnih strani za spoznavanje partnerjev?

Sean Rad, eden od soustanoviteljev aplikacije Tinder, uspeh aplikacije vidi v dejstvu, da je uporabniku, ki išče partnerja, veliko lažje in nima strahu pred zavrnitvijo, če ta ve, da si nekdo želi, da mu piše. S tem, ko se dva uporabnika ujameta »matchata«, dobita signal, da sta si po nekem vrednotenju všeč in si lahko začneta z dopisovanjem (Costa 2015). Preostale spletne strani in aplikacije niso doživele takšnega uspeha, ker so uporabnikom zagotavljale, da jim bodo našle ljubezen življenja, vendar se je to zgodilo v redkih primerih, ali pa sploh ne. Tinder deluje po zelo enostavnem načinu »svajpanja« levo desno med slikami, in najnovejše raziskave so ugotovile, da so pri izbiri partnerjev slike še vedno najpomembnejši faktor in lahko povedo več kot 1000 besed (Bilton 2014). Iz sociološkega vidika pa lahko postavimo tezo, da je uspeh Tintera moč najti v dveh razlogih, in sicer, kot prvo, da so se tehnologije-posledično mobilni telefoni razvili do te mere, da lahko ponujajo takšne načine spoznavanja ljudi, in kot drugo, da takšni načini niso več družbeno stigmatizirani, postali so del javnega diskurza in postali družbeno sprejemljivi načini iskanja novih partnerjev.

5.3 Hook-up kultura – kulturni fenomen

Spletne strani za spoznavanje partnerjev so oblikovale nove (revolucionarne) načine za spoznavanja ljudi. Če so bili nekoč oglasi ljudi v revijah/časopisih družbeno nesprejemljivi (pa tudi uporaba spletni strani za spoznavanja), pa je sedaj spoznavanje preko spleta dobilo nove dimenzije. Nekateri avtorji govorijo celo o »apokalipsi« spoznavanja, »hook-up« kulturi, obdobju, v katerem ljudje tvorijo odnose le zaradi potežitve spolnih potreb (Sales 2015). Spolna revolucija v šestdesetih letih je ženske osvobodila od reproduktivne vloge v spolnosti, spolnost se je lahko tudi pri ženskah začela dojemati z novega vidika, vidika fizičnega užitka. Tudi na profesionalnem področju žensk je prišlo do sprememb. Ženske v ospredje vse bolj postavljajo razvoj na službenem področju, svoje kariere, posledično imajo manj časa za resne veze, kar vodi do iskanja hitrega neobvezujočega spolnega užitka. Kljub temu, da postavljajo kariere v ospredje, pa so raziskave pokazale, da si še vedno želijo, da bi v življenju imele resno zvezo (Kail 2013).

Justin Garcia, raziskovalec spola, spolnosti in reprodukcije na Univerzi v Indiani opaža dve tranziciji v zgodovini glede spoznavanja partnerjev. Prva se je po njegovih besedah zgodila cca. 15.000 let nazaj z agrikulturno revolucijo. Ljudje so postali bolj stacionarni na ozemljih, niso se več toliko selili, sklenitev zakonske zveze pa je postala uveljavljena družbena pogodba. Drugo tranzicijo pa vidi s pojavom interneta (Garcia v Sales 2015).

David Buss, profesor psihologije pravi, da mobilne aplikacije, kot je Tinder, uporabnikom dajejo občutek o neskončno veliki množici ljudi, med katerimi lahko izbirajo (intimne) partnerje. To prepričanje pa vpliva na samo mentaliteto tako žensk kot moških in kot posledice navaja kratka intimna razmerja ter povečanje števila ločitev. Trdi, da moški uveljavljajo trend kratkih razmerij, ženske pa morajo takšnemu trendu slediti, če si želijo spolnega odnosa (Buss v Sales 2015). Takšen trend pa velja tudi za ženske. Opažajo se tendence, da tudi ženske ne želijo več pogosto vstopati v dolgotrajne zveze, najpogosteje zaradi kariere. Raziskave uporabnikov Tinder aplikacije so pokazala deljena mnenja glede spolne neenakosti. Ženske trdijo, da še vedno obstaja, saj se jim je dostikrat zgodilo, da so moški takoj po spolnem odnosu že začeli z iskanjem

novega (spolnega) partnerja na Tinderju, moški pa trdijo, da ženske velikokrat sporočajo občutke, da želijo le spolni odnos, potem pa jih obtožujejo dvojnih meril. Moški se na tem mestu sprašujejo, kako naj spoštujejo ženske, ki za profilne slike na spletnih straneh za spoznavanje dajejo slike v kopalkah, bikinkah, kaj s tem sporočajo? Hkrati pa, kako si lahko razložijo dejstva, da če si moški izbere za profilno sliko sliko, na kateri je brez majice, in kaže potetovirano telo, dobi več ujemanj (angl. *match*) (Sales 2015). Ženske so (pri)dobile moč kontrole izbire partnerjev preko spleta in več moči pri izbiri partnerja, kot so je imele nekoč pri klasičnem spoznavanju partnerjev (North 2013).

6 Kvantitativna analiza in metodologija

Pri empiričnem delu seminarske naloge sem sestavil vprašalnik, s katerim sem želel meriti izkušnje s spoznavanjem intimnih partnerjev preko spleta, strinjanje mnenj anketirancev glede prednosti uporabe spleta za spoznavanje partnerjev v primerjavi s tradicionalnim/klasičnim načinom spoznavanja partnerjev, in stališča anketirancev glede uporabe mobilnih aplikacij za spoznavanje potencialnih intimnih partnerjev. Podatke sem zbiral s pomočjo spletne ankete 1KA⁸, povezavo do ankete sem delil na Facebooku, Twitterju in na slovenskih popularnih forumih, kot sta Mn3njalnik in Med.Over.net. V petih dneh zbiranja podatkov sem pridobil 402 popolno rešenih anket in 152 delno rešenih anket. Pri analizi sem uporabil podatke iz anket, rešenih v celoti.

Zbrane podatke sem analiziral s statističnim programom SPSS, verzije 21. Vse spremenljivke sem opisal z ustreznimi opisnimi statistikami (frekvence, odstotki, aritmetična sredina, standardni odklon, mediana itd.) glede na vrsto spremenljivke. Normalnost porazdelitve intervalnih spremenljivk sem preveril s Kolmogorov-Smirnovim ter Shapiro-Wilkovim testom. Ker se je izkazalo, da porazdelitev vseh intervalnih spremenljivk statistično značilno odstopa od normalne, sem za preverjanje razlik med skupinami ter za preverjanje povezanosti med spremenljivkami uporabil ustrezne neparametrične teste. Razlike med dvema neodvisnima skupinama sem tako preverjal z Mann-Whitneyevim U testom, povezanost izkušenj z mnenji anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev pa s Spearmanovim koeficientom korelacije. Vse hipoteze/trditve sem preverjal pri 95 % stopnji gotovosti ($\alpha = 0,05$). Pri analizi razlik pri mnenju anketirancev o klasičnem načinu spoznavanja partnerjev v primerjavi s spletnim spoznavanjem partnerjev preko spleta (neodvisna spremenljivka *okolje*, kjer živijo anketiranci/-ke) sem spremenljivki *večje mesto* in *manjše mesto* združil v eno spremenljivko *mesto*, zaradi lažje interpretacije in primerjave.

---

⁸ 1KA je odprtokodna aplikacija za spletno anketiranje (<https://www.1ka.si/>).

S Spearmanovim koeficientom korelacije sem preveril, kakšna je stopnja povezanosti med mnenji o spoznavanju partnerjev preko spleta, v primerjavi s klasičnim/tradicionalnim spoznavanjem partnerjev ter izkušnjami s spoznavanjem partnerjev preko spleta.

Pri ugotavljanju razlik v strinjanju anketirancev pri iskanju partnerjev s pomočjo mobilnih aplikacij in njihovi uporabi/neuporabi njih, sem uporabil Mann-Whitneyev U test za primerjavo dveh skupin - skupine, ki uporabljajo/so uporabljali mobilne aplikacije in skupine, ki jih ne, oziroma jih nikoli niso.

6.1 Opis vzorca

Anketni vprašalnik sta izpolnili 402 osebi, 136 (33,8 %) moških in 265 (65,9 %) žensk. Samskih anketirancev v vzorcu je bilo 143 (35,6 %), 244 (60,7 %) anketirancev v monogamnem/resnem razmerju, v odprtem razmerju pa je 13 (3,2 %) anketirancev. V večjem mestu (Ljubljana, Maribor) prebiva 183 (45,5 %) anketirancev, v manjšem mestu (Celje, Kranj, Koper ipd.) 109 (27,1 %), na podeželju oziroma na vasi pa živi 110 (27,4 %) anketirancev. 344 anketirancev je svojo spolno usmerjenost opredelilo kot heteroseksualnost - (85,6 %) vprašanih, 14 (3,5 %) anketirancev se je opredelilo za homoseksualno usmerjene, za biseksualno usmerjenost pa se je opredelilo 32 anketirancev (8,0 %), na vprašanje pa ni želelo odgovoriti 12 (3,0 %) anketirancev (Tabela 6.1).

Tabela 6.1: Opis vzorca

Spremenljivka	Odgovor	f	f %
Spol	Moški	136	33,8 %
	Ženski	265	65,9 %
	Brez odgovora	1	0,2 %
Partnerski status:	Samski	143	35,6 %
	Monogamno/resno razmerje	244	60,7 %
	Odprto razmerje	13	3,2 %
	Brez odgovora	2	0,5 %
Kam bi uvrstili okolje, v katerem prebivate?	Večje mesto (Ljubljana, Maribor)	183	45,5 %
	Manjše mesto (Celje, Kranj, Koper ipd.)	109	27,1 %
	Podeželje/vas	110	27,4 %
Kako bi opisali vašo spolno usmerjenost?	Heteroseksualno	344	85,6 %
	Homoseksualno	14	3,5 %
	Biseksualno	32	8,0 %
	Brez odgovora	12	3,0 %
	Skupaj	402	100,0 %

f – število odgovorov, f % delež odgovorov na celotnem vzorcu v %

6.1.1 Indikatorji izkušenj z uporabo spleta za spoznavanje partnerjev

Pri merjenju izkušenosti anketirancev za spoznavanje potencialnih intimnih partnerjev preko spleta sem ugotovil, da so anketiranci/-ke precej dobro seznanjeni s spletom kot načinom spoznavanja intimnih partnerjev (Tabela 6.2). Izkazalo se je, da so anketiranci/-ke v 60,9 % odgovorili, da so že uporabljali splet za spoznavanje partnerjev, kar 79,6 % vseh anketiranih je odgovorilo, da se je že spogledovalo/flirtalo preko spleta, 68,9 % anketirancev, ki se je že spogledovalo preko spleta, se je tudi že srečalo z dotično osebo v živo oziroma v realnem življenju. V 65,9 % anketiranci/-ke z osebo, ki so jo spoznali preko spleta, niso vzpostavili daljšega intimnega razmerja, malo manj, in sicer 43,8 % anketirancev, pa je z osebo, ki so jo spoznali preko spleta, imelo tudi spolni odnos. Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da je spoznavanje preko spleta precej dobro poznan način spoznavanja potencialnih partnerjev, ki pa

65,9 % anketirancev ni prineslo dolgotrajnega intimnega razmerja. Vzroki se lahko skrivajo v možnosti, da živimo v obdobju tako imenovane »hook-up« kulture, v kateri ljudje nujno ne iščejo dolgotrajnega intimnega razmerja, zaradi velike izbire potencialnih partnerjev na spletu (Žakelj 2012) je težko najti idealnega partnerja, lahko pa anketiranci/-ke iščejo le potencialne spolne partnerje, saj je skoraj polovica vseh anketirancev (43,8 %) z osebo, ki jo je spoznala preko spleta, imelo tudi spolni odnos, ki pa še ne pomeni/obeta dolgotrajnega partnerskega odnosa. Značilno za poznomoderno je namreč, da se materialne/fizične potrebe hitro zadovoljijo, medtem ko so emocionalne potrebe po večini težko zadovoljive (Žakelj 2012).

Tabela 6.2: Izkušnje s spoznavanjem partnerjev preko spleta

Spremenljivka	Odgovor	f	f %
Ali ste že kdaj uporabljali internet za spoznavanje partnerjev?	Ne	157	39,1 %
	Da	245	60,9 %
Ali ste se kdaj že spogledovali (flirtali) z osebo preko interneta?	Ne	82	20,4 %
	Da	320	79,6 %
Ali ste se že srečali v živo / v realnem življenju z osebo, s katero ste se spogledovali preko interneta?	Ne	125	31,1 %
	Da	277	68,9 %
Ali ste s kom, ki ste ga spoznali preko interneta, vzpostavili dolgotrajno intimno razmerje?	Ne	265	65,9 %
	Da	137	34,1 %
Ali ste s kom, ki ste ga spoznali preko interneta, imeli spolni odnos?	Ne	226	56,2 %
	Da	176	43,8 %
	Skupaj	402	100,0 %

f – število odgovorov, f % delež odgovorov na celotnem vzorcu v %

Iz spremenljivk, ki se navezujejo na stopnjo izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta, sem izračunal novo spremenljivko »Indikator izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta«, tako da sem seštel vse pritrdilne odgovore. Najnižja možna vrednost je tako 0, najvišja pa 5, če je anketiranec/-ka odgovoril pritrdilno na vseh pet navedenih vprašanj (Tabela 6.3).

Iz Tabele 6.3 lahko razberemo, da je kar 29,2 % vseh anketirancev pritrdilno odgovorilo na vseh pet vprašanj, ki so merila izkušnje anketirancev s spoznavanjem potencialnih intimnih

partnerjev preko spleta, kar pa ponovno kaže, da je internet postal splošno družbeno sprejet način spoznavanja potencialnih partnerjev.

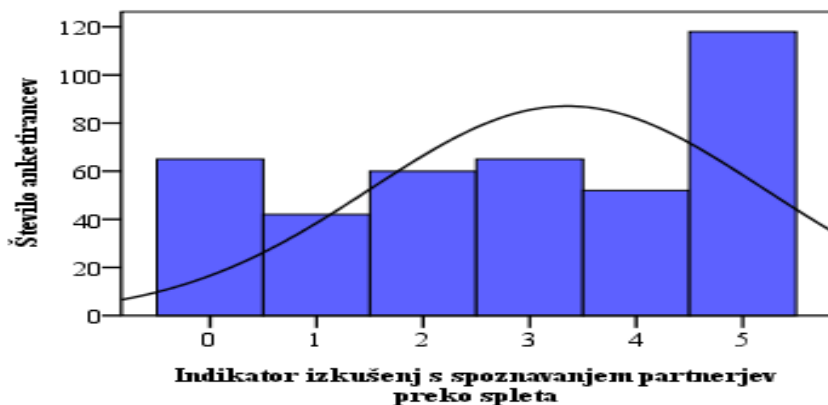
Tabela 6.3: Indikator izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta

Spremenljivka	Število točk	f	f %
Indikator izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta	0	65	16,2 %
	1	42	10,4 %
	2	60	14,9 %
	3	65	16,2 %
	4	52	12,9 %
	5	118	29,4 %
Skupaj		402	100,0 %
Aritmetična sredina		2,87	
Standardni odklon		1,82	
Mediana		3,00	

f – število odgovorov, f % delež odgovorov na celotnem vzorcu v %

Iz spodnjega grafa lahko razberemo, da gre za asimetrično porazdelitev odgovorov anketirancev, saj je največji delež anketirancev odgovoril na vseh pet vprašanj pritrdilno z »da«.

Graf 6.1: Indikator izkušenj anketirancev s spoznavanjem preko spleta

6.1.2 Mnenje o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim načinom spoznavanja partnerjev

Tabela 6.4 prikazuje mnenja anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta, pri čemer primerjamo spletno spoznavanje s klasičnim/tradicionalnim spoznavanjem partnerjev. Lestvica merjenja, ki sem jo uporabil za merjenje mnenj, je bila sestavljena tako, da je vrednost **1** predstavljala mnenje, da se anketiranec/-ka popolnoma strinja, da je podana trditev značilna za klasično/tradicionalno spoznavanje partnerjev, vrednost **5** pa, da je podana trditev popolnoma značilna za spoznavanje partnerjev preko spleta. Zanimiv rezultat se je pokazal pri trditvi *lažje vzpostavim prvi stik z osebo*, ki spada med temeljne prednosti spoznavanja preko spleta (Žakelj 2012), saj so se odgovori anketirancev precej polarizirali. 25,5 % anketirancev se namreč strinja, da podana trditev velja za tradicionalen način spoznavanja partnerjev, na drugi strani pa tudi 26,5 % anketirancev tej trditvi pripisuje, da velja za spoznavanje preko spleta. Rezultat lahko utemeljim s trditvijo, da se lahkotnost spoznavanja preko spleta povezuje s stopnjo anonimnosti pri spletnem spoznavanju (Žakelj 2012). Praviloma je stopnja anonimnosti večja kot pri tradicionalnem spoznavanju partnerjev, vendar pa pri klasičnem načinu oseba s prisotnostjo fizične bližine ter neverbalne komunikacije pridobi veliko indikatorjev, ali je osebi zanimiva, tako da je tudi velik odstotek (25,5 %) anketirancev, ki so trditev pripisali tradicionalnemu načinu spoznavanja partnerjev, razumljiv. Podobni rezultati so se pokazali tudi pri trditvi *hitreje navežem stik z osebo*, kjer je 27,9 % anketirancev odgovorilo, da ta trditev (popolnoma) drži za klasično spoznavanje partnerjev, medtem ko je tudi 21,5 % anketirancev odgovorilo, da omenjena trditev drži za spoznavanje preko spleta. Rezultat lahko utemeljim z možnostjo, da je za spoznavanja preko spleta značilno, da vsebuje velik »bazen« oseb, ki na spletnih straneh iščejo potencialne partnerje, da pa je odstotek (27,9 %) anketirancev, ki trditev pripisujejo klasičnemu načinu spoznavanja večji, pa je rahlo presenetljivo, saj Finkel in drugi (2012) trdijo, da obstaja le malo priložnosti/prostorov, kjer lahko ljudje še spoznavajo potencialne partnerje brez uporabe interneta. Na tem mestu bi omenil še precej prepričljive rezultate v »prid« klasičnemu spoznavanju partnerjev v primerjavi s spoznavanju partnerjev preko spleta, pri mnenju *hitreje vzpostavim intimni odnos* (48,3 %) in *dojemam kot varnejši način spoznavanja*

oseb (49,4 %), vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti (46,9 %) in se hitreje zaljubim (55,9 %). Iz omenjenih rezultatov lahko sklepam, da anketiranci/-ke še vedno ne zaupajo spoznavanju partnerjev preko spleta v polni meri, saj lahko ta način vsebuje veliko netočnih podatkov o osebi (Žakelj 2012), prisotnost fizične bližine lahko osebi poda veliko neverbalnih informacij, na podlagi katerih si lahko ustvari mnenje o potencialnem partnerju. Trditev *vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti* pa lahko utemeljim s trditvijo, da ljudje pri klasičnem načinu spoznavanja ustvarijo idealizacijo osebnosti potencialnega partnerja (Žakelj 2012), posledica tega pa so lahko večja pričakovanja glede partnerja in tudi odnosa v prihodnosti. Trditvi *porabim manj denarja, da spoznam osebo* (39,8 %) in *lažje prenesem zavrnitev* (44 %) pa sta eni izmed glavnih prednosti, ki jih izpostavljajo avtorji teorij o spoznavanju partnerjev preko spleta in tudi moji rezultati to potrjujejo. Žakelj in drugi (2015) so v svoji raziskavi namreč ugotovili, da so intervjuvanci kot prednost spoznavanja preko spleta izpostavili dejstvo, da je spoznavanje preko spleta cenejše od tradicionalnega spoznavanja partnerjev, saj jim ni potrebno iti v bar, klub, kjer bi dodatno zapravljali denar. Trditev *lažje prenesem zavrnitev* pa lahko utemeljim z anonimnostjo zavrnjenega in velike pogostosti zavrnitve zaradi množičnosti potencialnih partnerjev, ki jih nekdo lahko spozna na spletu (Žakelj 2012).

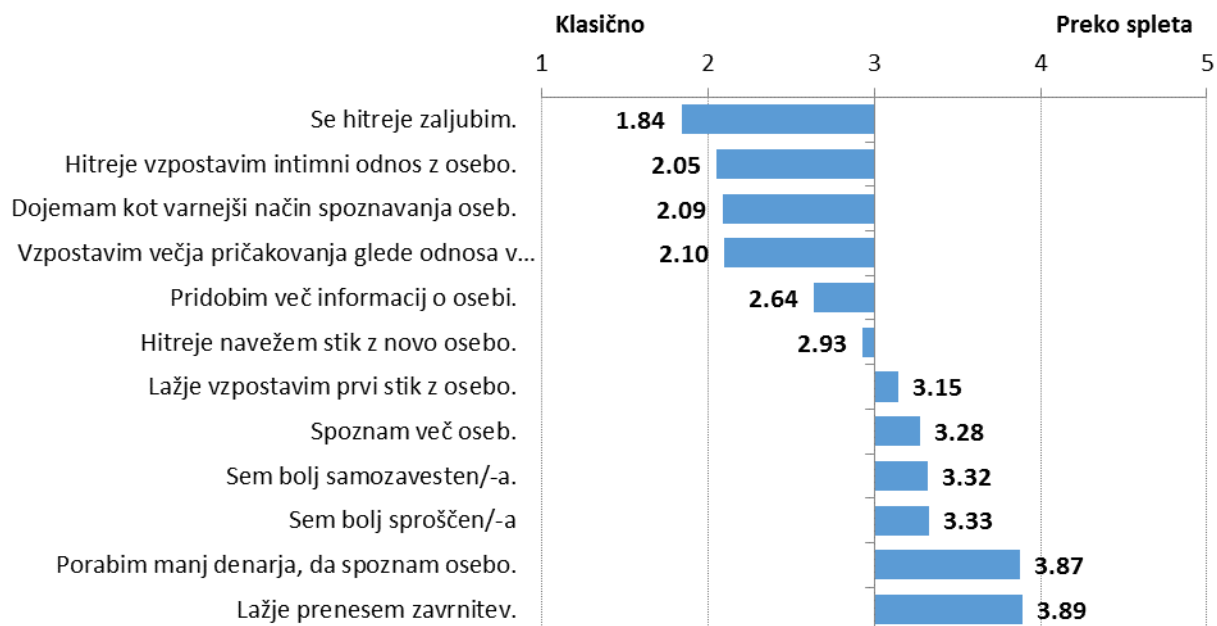
Za lažjo predstavitev o primerjavi mnenja glede spoznavanja partnerjev preko spleta v primerjavi s tradicionalnim spoznavanjem prilagam še graf, ki nazorno kaže porazdelitev.

Tabela 6.4: Mnenje anketirancev o spoznavanju preko spleta v primerjavi s tradicionalnim/klasičnim načinom spoznavanja partnerjev

Spremenljivka	Delež odgovorov v %					f	AS	SO
	1	2	3	4	5			
Lažje vzpostavim prvi stik z osebo.	25,5 %	8,2 %	18,9 %	20,9 %	26,5 %	392	3,15	1,54
Hitreje navežem stik z novo osebo.	27,9 %	12,3 %	20,5 %	17,9 %	21,5 %	391	2,93	1,51
Hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo.	48,3 %	17,2 %	22,0 %	5,8 %	6,6 %	377	2,05	1,24
Spoznam več oseb.	24,7 %	5,6 %	17,3 %	21,9 %	30,4 %	392	3,28	1,55
Porabim manj denarja, da spoznam osebo.	8,6 %	2,6 %	21,5 %	27,5 %	39,8 %	349	3,87	1,22
Dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb.	49,4 %	15,0 %	19,6 %	9,6 %	6,5 %	387	2,09	1,28
Lažje prenesem zavrnitev.	11,4 %	1,4 %	18,2 %	25,0 %	44,0 %	368	3,89	1,30
Vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti.	46,9 %	18,2 %	20,1 %	7,8 %	7,0 %	373	2,10	1,27
Sem bolj samozavesten/-na.	17,5 %	6,1 %	26,8 %	26,3 %	23,3 %	395	3,32	1,36
Sem bolj sproščen/-a.	18,0 %	7,6 %	23,3 %	26,1 %	25,1 %	395	3,33	1,40
Se hitreje zaljubim.	55,9 %	15,4 %	20,5 %	4,9 %	3,2 %	370	1,84	1,11
Pridobim več informacij o osebi.	37,9 %	10,3 %	18,2 %	17,4 %	16,2 %	390	2,64	1,52

f – število veljavnih odgovorov, AS – aritmetična sredina, SO – standardni odklon

Graf 2: Mnenje anketirancev o spoznavanju preko spleta v primerjavi s tradicionalnim/klasičnim načinom spoznavanja partnerjev (aritmetična sredina)

6.1.3 Seznanjenost anketirancev z mobilnimi aplikacijami za spoznavanje partnerjev

V tabeli (Tabela 6.5) so rezultati pokazali, da kar 68,2 % vseh anketirancev najbolj poznani/popularni mobilni aplikaciji za spoznavanje partnerjev pozna, vendar ju niso še nikoli uporabljali (75,4 %) in ju tudi trenutno ne uporabljajo (87,8 %). Rezultati so presenetljivi, saj podatki govorijo, da je imel Tinder (mobilna aplikacija za spoznavanje partnerjev) leta 2015 ustvarjenih kar 1,6 milijarde profilov in 26 milijonov ujemanj profilov na dan, od njegove ustanovitve pa že kar 8 milijard ujemanj profilov (Costa 2015). V majhnem odstotku anketirancev, ki so že kdaj uporabljali mobilno aplikacijo za spoznavanje partnerjev (24,1 %)

lahko razloge iščem v možnosti, da še niso takšnega načina sprejeli v celoti in imajo mnenje, da je takšen način spoznavanja še vedno stigmatiziran, kot je nekoč veljalo tudi za spoznavanje partnerjev preko spleta (Yagan v Bercovici 2014).

Tabela 6.5: Seznanjenost anketirancev z mobilnimi aplikacijami za spoznavanje partnerjev

Spremenljivka	Odgovor	f	f %
Ali poznate Tinder/Badoo, aplikaciji za spoznavanje spletnih partnerjev preko mobilnega telefona?	Ne	128	31,8 %
	Da	274	68,2 %
Ali ste že kdaj uporabljali aplikacije na mobilnih telefonih za spoznavanje novih potencialnih intimnih partnerjev?	Ne	303	75,4 %
	Da	97	24,1 %
	Brez odgovora	2	0,5 %
Ali trenutno uporabljate katero od mobilnih aplikacij za spoznavanje spletnih partnerjev preko mobilnega telefona (npr. Tinder, Badoo)?	Ne	353	87,8 %
	Da	48	11,9 %
	Brez odgovora	1	0,2 %
	Skupaj	402	100,0 %

f – število odgovorov, f % delež odgovorov na celotnem vzorcu v %

6.1.4 Mnenja anketirancev o mobilnih aplikacijah za spoznavanje partnerjev

V spodnji tabeli (Tabela 6.6) sem meril strinjanja anketirancev z danimi trditvami o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev. Lestvico strinjanja sem sestavil tako, da je vrednost **1** predstavljal nestrinjanje (sploh se ne strinjam), vrednost **5** pa strinjanje (popolnoma se strinjam) s trditvijo. Rezultati so pokazali, da se anketiranci/-ke v veliki meri strinjajo, da je uporaba mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev postala družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb (37,2 % - popolnoma se strinjam). Rezultat je nekoliko presenetljiv, saj se je pokazalo, da anketiranci/-ke v veliki večini ne uporabljajo takšnega načina za spoznavanje potencialnih partnerjev, kljub temu pa velika večina anketirancev takšen način spoznavanja le pozna (68,2 %). Strinjanje s trditvijo lahko argumentiram z mislijo, da imamo ljudje z razvojem t.i. pametnih mobilnih telefonov ter aplikacij zanje in z razvojem vse bolj

zmogljivih komunikacijskih omrežij neprestani dostop do uporabe takšnih aplikacij, lahko se družimo v naravi, smo s prijatelji in hkrati iščemo partnerje preko mobilnih aplikacij za iskanje partnerjev (Yagan v Bercovici 2014). Anketiranci/-ke so izrazili veliko nestrinjanje s trditvijo *takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem za krajšanje prostega časa* (42,8 % - sploh se ne strinjam), na podlagi tega lahko sklepam, da jih uporabljajo predvsem za iskanje potencialnih intimnih partnerjev, a kljub temu ne verjamejo, da jim lahko množičnost uporabnikov, ki uporabljajo mobilne aplikacije za spoznavanje partnerjev, pomaga pri izbiri primernejšega partnerja (32,6 % - sploh se ne strinjam)⁹.

Tabela 6.6: Mnenje o mobilnih aplikacijah za spoznavanje novih potencialnih intimnih partnerjev

Spremenljivka	Delež odgovorov v %					f	AS	SO
	1	2	3	4	5			
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb.	4,9 %	5,4 %	21,8 %	30,7 %	37,2 %	371	3,90	1,11
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal prevladujoč način spoznavanja oseb.	11,0 %	18,8 %	30,1 %	27,2 %	12,8 %	335	3,12	1,19
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij se uporablja predvsem za iskanje seksa.	11,5 %	9,1 %	26,3 %	35,4 %	17,7 %	339	3,39	1,21
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o resnem intimnem razmerju.	16,9 %	19,1 %	22,2 %	19,4 %	22,5 %	356	3,12	1,40
Takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa.	42,8 %	6,4 %	16,1 %	15,4 %	19,4 %	299	2,62	1,60
Zaradi večje ponudbe oseb na takšnih mobilnih aplikacijah je mogoče izbrati primernejšega partnerja.	32,6 %	23,6 %	25,0 %	14,0 %	4,8 %	356	2,35	1,20
S pomočjo takšnih mobilnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje).	20,0 %	21,5 %	26,9 %	18,5 %	13,1 %	335	2,83	1,30

f – število veljavnih odgovorov, AS – aritmetična sredina, SO – standardni odklon

⁹ Kaj se dejansko skriva za takimi, nekoliko nasprotnimi rezultati, bi lahko preverili z uporabo katere od kvalitativnih metod (npr. polstrukturiranega intervjuja ali fokusne skupine).

6.2 Povezanost demografskih dejavnikov z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev

V tem sklopu analize anketirancev sem se spraševal, kako demografski dejavniki (spol, okolje, v katerem prebivajo anketiranci/-ke) in izkušnje anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta vplivajo na mnenja anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s tradicionalnim načinom spoznavanja partnerjev, ali bolj enostavno rečeno, skušal sem ugotoviti, ali obstajajo kakšne razlike med anketiranci glede spoznavanja partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim/tradicionalnim načinom spoznavanja partnerjev. Razlike mnenj sem meril na podlagi podanih trditev. Lestvica je bila sestavljena tako, da je vrednost **1** predstavljala mnenje, da trditev bolj velja za klasičen način spoznavanja, medtem ko je vrednost **5** predstavljala mnenje, da trditev bolj velja za spoznavanje partnerjev preko spleta.

6.2.1 Povezanost **spola** z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev

Tabela 6.7 prikazuje razlike v mnenju anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev glede na spol. Statistično značilne razlike med spoloma so se pokazale pri trditvah *lažje vzpostavim prvi stik z osebo*, *hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo*, *spoznam več oseb*, *dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb*, *vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti*, *se hitreje zaljubim* in *pridobim več informacij o osebi*. Pri trditvi *lažje vzpostavim prvi stik* so se sicer pokazale razlike, vendar zelo majhne. Moški v primerjavi z ženskami v večji meri menijo, da ta trditev velja za spoznavanje partnerjev preko spleta (AS=3,49), medtem ko se mnenja žensk tudi bolj nagibajo v smer spoznavanja preko spleta (AS=2,97), vendar v manjši meri kot pri moških. Razlike lahko utemeljim z možnostjo, da imajo ženske pri ponudbi več moči odločanja, večje povpraševanje s strani moških, saj velja, da »moški pišejo«, ženske pa »filtrirajo« in odgovarjajo (Žakelj 2012). S

pojavit se spoznavanja preko spleta so namreč ženske pridobile moč odločanja oziroma izbire (Filipovic 2013), zato se morajo moški še posebej potruditi, množičnost uporabnikov spoznavanja preko spleta jim sicer olajša vzpostavitev prvega stika, a manj kot ženskam, ki takšnih težav nimajo. Pri trditvi *hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo* so moški (AS=2,52) mnenja, da hitreje vzpostavijo intimni odnos preko spleta, medtem ko ženske (AS=1,83) pravijo, da hitreje razvijejo odnos pri klasičnem načinu spoznavanja, vendar pa imajo ženske v manjši meri takšno mnenje kot moški. Rezultat me malo preseneča, saj bi pričakoval, da ženske pri spoznavanju preko spleta z informacijami, ki jih pridobijo o potencialnem partnerju, lahko hitreje razvijejo stopnjo intimnosti in posledično intimni partnerski odnos. Očitno pa prisotnost fizične podobe, neverbalne komunikacije pomembno vplivata na hitrost razvoja intimnega razmerja. Pomen »fizičnega stika« se povezuje z ljubeznijo na prvi pogled (Žakelj 2012), ta pa očitno še vedno pomembno vpliva na razvoj intimnega partnerskega odnosa. Za trditev *spoznam več oseb* se tako moški (AS=3,55) kot ženske (AS=3,13) strinjajo, da je bolj značilna za spoznavanje partnerjev preko spleta, moški nekoliko v večji meri kot ženske. Spoznavanje preko spleta je ponudilo velike možnosti izbire partnerjev, saj imajo spletne strani za spoznavanje preko spleta veliko uporabnikov, že največji slovenski spletni portal za spoznavanje ima preko 160.000 uporabnikov. Žakelj (2012) trdi, da je za spoznavanje preko spleta značilna večja ponudba, posledično večja možnost izbire pa lahko privede do velike porabe časa, ki ga posameznik nameni selekciji (Žakelj 2012). Moški imajo že v izhodiščnem položaju spoznavanja oseb otežene okoliščine, saj po večini drži, da mora moški narediti prvi korak pri spoznavanju potencialne partnerke, kar velja tako za klasičen način spoznavanja kot tudi za spoznavanje partnerjev preko spleta. Pri trditvi *dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb* se tako ženske (AS=1,87) kot moški (AS=2,54) strinjajo, da je varnejši način spoznavanja bolj v domeni klasičnega načina spoznavanja (moški so na meji neopredeljenosti), takšno mnenje pa imajo ženske v večji meri kot moški. Rezultat ni presenetljiv, saj je že od nekdaj ženski spol veljal za bolj krhkega, saj potrebuje moškega, lovca, ki bo njo in njeno družino preskrbel in jo varoval. Dejstvo, da to značilnost pripisujejo klasičnemu načinu spoznavanja, lahko utemeljim tako, da na spletu na uporabnike preži veliko nevarnosti, manipuliranja s podatki, neresnic, lažnih profilov (Žakelj 2012), pri klasičnem načinu spoznavanja pa lahko fizična prisotnost in

neverbalna komunikacija pomembno pomagata pri ustvarjanju mnenja o potencialnem partnerju in stopnje občutka varnosti, ki ga na podlagi teh informacij lahko oseba razvije. Trditev *vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti* tako ženske (AS=2,01) kot moški (AS=2,29) pripisujejo klasičnemu načinu spoznavanja partnerjev, tudi v tem primeru pa ženske tako menijo v večji meri kot moški. Rezultat lahko utemeljim s sklepanjem, da ženske na podlagi prisotnosti fizične podobe, ki se povezuje z »ljubeznijo na prvi pogled« (Žakelj 2012) vzpostavijo večja pričakovanja glede prihodnosti partnerskega odnosa, razvijejo lahko idealizacijo osebnosti (Žakelj 2012) potencialnega partnerja, ki pričakovanja le še poveča. Moški so v tem pogledu bolj zadržani, saj so bili že od vekomaj kategorizirani kot bolj racionalne in nečustvene osebe, medtem ko je čustvenost, ki bi jo lahko povezovali z idejo ljubezni na prvi pogled, domena žensk (Šadl 1999). Tudi pri trditvi *se hitreje zaljubim* se ni pokazalo kaj drugače kot pri prejšnji trditvi. Tudi tukaj tako moški (AS=1,99) kot ženske (AS=1,77) menijo, da se hitreje zaljubijo pri klasičnem načinu spoznavanja partnerjev, ženske tako menijo v večji meri kot moški. Pri argumentiranju se lahko navežem na argumentacijo prejšnje trditve, tudi tukaj lahko izpostavim, da je bila čustvenost že od nekdaj domena žensk, medtem ko so moški veljali za bolj racionalna bitja. Da pa so tako moški kot ženske mnenja, da se hitreje zaljubijo pri klasičnem načinu spoznavanja, lahko utemeljim tako, da množičnost izbire, ki jo ponuja splet, zamegli oziroma zmanjša fokus/koncentracijo na določenega potencialnega partnerja, saj za spoznavanje preko spleta velja, da uporabniki takšnega načina spoznavanja po večini komunicirajo z več osebami hkrati in kot posledico izgubijo fokus, kar posledično pomeni tudi manjšo čustveno vpletenost do določene osebe. Trditev *pridobim več informacij o osebi* tako ženske (AS=2,46) kot moški (AS=2,97) v večji meri pripisujejo spoznavanju partnerjev preko spleta, moški pa v tem primeru v večji meri menijo, da pridobijo več informacij o osebi na spletu kot pri fizičnem spoznavanju partnerjev, v primerjavi z ženskami. Spletne strani za spoznavanje partnerjev pri opisu profilov uporabnikov omogočajo opise uporabnikov, kjer lahko navedejo svoje značajske značilnosti, izobrazbo, spolno usmerjenost ipd. Še preden dva uporabnika začneta s komunikacijo, pridobita veliko informacij, ki jih s komunikacijo le še dopolnjujeta. Računalniško posredovana komunikacija omogoča, da uporabnika pridobita veliko informacij,

vendar pa ne sme trajati predolgo, saj lahko predolga komunikacija povzroči zmanjšanje zanimanja za potencialnega partnerja (Finkel in drugi 2012).

Tabela 6.7: Primerjava mnenj o spoznavanju partnerjev preko spleta, v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev glede na spol

Spremenljivka	Spol	f	AS	SO	Mann-Whitney		
					MR	Z	p
Lažje vzpostavim prvi stik z osebo.	Moški	131	3,49	1,38	219,79	-3,034	0,002
	Ženski	260	2,97	1,58	184,01		
Hitreje navežem stik z novo osebo.	Moški	130	3,05	1,44	204,96	-1,201	0,230
	Ženski	260	2,86	1,54	190,77		
Hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo.	Moški	122	2,52	1,39	224,35	-4,747	0,000
	Ženski	254	1,83	1,10	171,28		
Spoznam več oseb.	Moški	132	3,55	1,44	214,25	-2,350	0,019
	Ženski	259	3,13	1,59	186,70		
Porabim manj denarja, da spoznam osebo.	Moški	119	3,96	1,15	179,31	-0,676	0,499
	Ženski	229	3,84	1,24	172,00		
Dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb.	Moški	127	2,54	1,34	231,17	-4,984	0,000
	Ženski	259	1,87	1,20	175,03		
Lažje prenesem zavrnitev.	Moški	121	3,78	1,32	174,38	-1,289	0,197
	Ženski	246	3,94	1,29	188,73		
Vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti.	Moški	116	2,29	1,26	204,24	-2,280	0,023
	Ženski	256	2,01	1,26	178,46		
Sem bolj samozavesten/-na.	Moški	133	3,41	1,23	202,74	-0,671	0,502
	Ženski	261	3,27	1,43	194,83		
Sem bolj sproščen/-a.	Moški	133	3,44	1,34	206,47	-1,146	0,252
	Ženski	261	3,26	1,43	192,93		
Se hitreje zaljubim.	Moški	121	1,99	1,09	202,78	-2,479	0,013
	Ženski	248	1,77	1,11	176,33		
Pridobim več informacij o osebi.	Moški	128	2,97	1,52	219,58	-3,134	0,002
	Ženski	261	2,46	1,49	182,95		

f – število veljavnih odgovorov, AS – aritmetična sredina, SO – standardni odklon
MR – povprečje rangov, Z – Z statistika MW testa, p – stat. značilnost (2.sm.) MW testa

6.2.2 Povezanost **okolja** bivanja anketirancev z mnenjem o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev

Spodnja Tabela 6.8 prikazuje razlike v mnenju anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev glede na okolje, kjer anketiranci/-ke živijo. Analiza je pokazala, da pri nobeni trditvi ni statistično značilnih razlik v mnenju anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev. Rezultate lahko argumentiram z mislijo, da je splet res zašel v vse pore družbenega življenja, tako med ljudi, ki živijo v mestu, kot tudi med ljudi, ki živijo v ruralnih območjih oziroma na podeželju. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije kažejo, da kar 73 % vseh Slovencev, starih med 16 in 74 let, internet uporablja dnevno. Delež rednih uporabnikov se je od leta 2004 podvojil (takrat je znašal 37 %). Največ rednih uporabnikov je med mladimi, starimi od 16-24 let, leta 2015 je bilo takšnih kar 99 % (Statistični urad RS 2016). Na podlagi predstavljenih statističnih podatkov Statističnega urada RS lahko sklepam, da internet uporabljajo skorajda vsi anketiranci/-ke, so seznanjeni z njim, seznanjeni s ponudbo, storitvami, ki jih internet ponuja, z uporabo družabnih omrežij, ki jih ponuja, zato lahko sklepam, da prav zaradi sprejetosti interneta tako v urbanem kot ruralnem okolju, ljudje nimajo različnih mnenj glede uporabe interneta za spoznavanje partnerjev v primerjavi s klasičnim načinom spoznavanja partnerjev. Trditev *hitreje navežem stik z osebo* je še najbližje statistični značilnosti, ki bi pokazala razlike med dvema skupinama anketirancev glede spoznavanja partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim načinom spoznavanja. To lahko utemeljim z dejstvom, da je na podeželju zaradi pomanjkanja novih obrazov spoznavanje partnerjev veliko večja ovira, saj se količina ljudi na podeželju manjša, z manjšo »ponudbo« oseb pa se le-te hitro spoznajo in postanejo prijatelji (Tyzack 2010), uporaba spleta za spoznavanjem partnerjev pa jim lahko prinaša dodaten način spoznavanja potencialnih partnerjev. Tako anketiranci/-ke iz ruralnega okolja (AS=2,71) kot anketiranci/-ke iz urbanega okolja (AS=3,01) menijo, da trditev drži za spoznavanje partnerjev preko spleta, anketiranci/-ke iz ruralnega okolja pa tako menijo v manjši meri kot anketiranci/-ke iz urbanega okolja, kar lahko kaže na to, da kljub temu da so vsi

seznanjeni z uporabo spoznavanja partnerjev preko spleta, pa je ta način vendarle bližji anketirancem, ki živijo v urbanem okolju.

Tabela 6.8: Primerjava mnenj o spoznavanju partnerjev preko spleta, v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev glede na okolje, kjer živijo anketiranci/-ke

Spremenljivka	Okolje	f	AS	SO	Mann-Whitney		
					MR	Z	p
Lažje vzpostavim prvi stik z osebo.	Urbano	283	3,12	1,52	194,32	-0,630	0,528
	Ruralno	109	3,22	1,57	202,16		
Hitreje navežem stik z novo osebo.	Urbano	282	3,01	1,47	201,97	-1,722	0,085
	Ruralno	109	2,71	1,59	180,56		
Hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo.	Urbano	275	2,05	1,23	189,23	-0,071	0,943
	Ruralno	102	2,06	1,27	188,39		
Spoznam več oseb.	Urbano	284	3,36	1,53	202,10	-1,637	0,102
	Ruralno	108	3,06	1,61	181,76		
Porabim manj denarja, da spoznam osebo.	Urbano	252	3,83	1,19	169,97	-1,579	0,114
	Ruralno	97	3,98	1,28	188,08		
Dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb.	Urbano	279	2,08	1,27	194,50	-0,153	0,879
	Ruralno	108	2,10	1,34	192,70		
Lažje prenesem zavrnitev.	Urbano	267	3,96	1,23	188,79	-1,332	0,183
	Ruralno	101	3,69	1,46	173,16		
Vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti.	Urbano	273	2,10	1,27	186,65	-0,110	0,913
	Ruralno	100	2,10	1,27	187,95		
Sem bolj samozavesten/-na.	Urbano	286	3,34	1,33	199,25	-0,362	0,717
	Ruralno	109	3,26	1,44	194,72		
Sem bolj sproščen/-a.	Urbano	287	3,31	1,37	195,56	-0,712	0,476
	Ruralno	108	3,38	1,47	204,49		
Se hitreje zaljubim.	Urbano	269	1,80	1,06	182,79	-0,881	0,378
	Ruralno	101	1,96	1,22	192,71		
Pridobim več informacij o osebi.	Urbano	284	2,68	1,54	198,64	-0,934	0,351
	Ruralno	106	2,52	1,48	187,09		

f – število veljavnih odgovorov, AS – aritmetična sredina, SO – standardni odklon
MR – povprečje rangov, Z – Z statistika MW testa, p – stat. značilnost (2.sm.) MW testa

Prav tako sem naredil še primerjavo med anketiranci iz urbanega okolja in tistimi iz ruralnega okolja glede strinjanj o spoznavanju partnerjev preko mobilnih aplikacij, kot prikazuje Tabela 6.9. Lestvica merjenja strinjanj anketirancev je bila sestavljena tako, da je vrednost **1** predstavljala nestrinjanje (sploh se ne strinjam), medtem ko je vrednost **5** predstavljala popolno strinjanje anketirancev s trditvijo (popolnoma se strinjam).

Razlike v strinjanju anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje potencialnih intimnih partnerjev glede na okolje, v katerem anketiranci/-ke živijo, so se pokazale le pri trditvi *spoznavanje mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja*. Tako anketiranci/-ke iz ruralnega okolja (AS=3,72) kot anketiranci/-ke iz urbanega okolja (AS=3,97) se v veliki meri strinjajo, da je spoznavanje potencialnih intimnih partnerjev postalo družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb, anketiranci/-ke iz urbanega okolja pa tako menijo v večji meri kot tisti iz ruralnega okolja. Ugotovitve lahko na tem mestu argumentiram z mnenjem, da je iskanje partnerja s pomočjo mobilnih aplikacij postal nestigmatiziran način spoznavanja oseb. Nekoč so bili namreč uporabniki, ki so uporabljali splet za spoznavanje potencialnih partnerjev, stigmatizirani, ker so ure in ure sedeli za računalnikom, iskali partnerja, medtem ko bi lahko bili v naravi, s prijatelji, počeli nekaj zabavnega, a hkrati iskali tudi partnerja preko spleta (Yagan v Bercovici 2014). Razvoj mobilnih telefonov in razvoj mobilnih aplikacij je to ljudem omogočil. Spoznavanje partnerjev preko mobilnih aplikacij je postala namreč družbena aktivnost, saj lahko vidimo, kako ljudje uporabljajo mobilne aplikacije za spoznavanje partnerjev v baru, diskoteki, ko čakajo na avtobus ipd. (Kate v Bercovici 2014). Da pa se s trditvijo *spoznavanje mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način iskanja* bolj strinjajo anketiranci/-ke iz urbanega okolja kot anketiranci/-ke iz ruralnega okolja, pa lahko utemeljim s sklepanjem, da v mestu najdejo več (družabnih) priložnosti, kjer lahko uporabijo mobilni telefon za iskanje potencialnega intimnega partnerja. V mestu je več klubov, diskotek, družabnih dogodkov, več »čakanja« na avtobus, ustvarja se torej več priložnosti, več časa, ki ga lahko ljudje uporabijo za iskanje partnerjev preko mobilnih aplikacij.

Tabela 6.9: Prikaz strinjanj anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev glede na okolje anketirancev v katerem živijo

Spremenljivka	Okolje	f	AS	SO	Mann-Whitney		
					MR	Z	p
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb.	Urbano	271	3,97	1,10	192,61	-2,049	0,041
	Ruralno	100	3,72	1,14	168,10		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal prevladujoč način spoznavanja oseb.	Urbano	239	3,10	1,18	166,67	-0,409	0,683
	Ruralno	96	3,17	1,19	171,31		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij se uporablja predvsem za iskanje seksa.	Urbano	248	3,39	1,15	169,25	-0,241	0,809
	Ruralno	91	3,37	1,36	172,04		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o resnem intimnem razmerju.	Urbano	259	3,04	1,39	173,21	-1,617	0,106
	Ruralno	97	3,31	1,39	192,61		
Takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa.	Urbano	219	2,62	1,62	149,74	-0,090	0,928
	Ruralno	80	2,64	1,58	150,71		
Zaradi večje ponudbe oseb na takšnih mobilnih aplikacijah, je mogoče izbrati primernejšega partnerja.	Urbano	257	2,37	1,21	179,86	-0,417	0,677
	Ruralno	99	2,30	1,18	174,96		
S pomočjo takšnih mobilnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje).	Urbano	246	2,78	1,30	164,18	-1,227	0,220
	Ruralno	89	2,98	1,32	178,54		

f – število veljavnih odgovorov, AS – aritmetična sredina, SO – standardni odklon
MR – povprečje rangov, Z – Z statistika MW testa, p – stat. značilnost (2.sm.) MW testa

6.3 Povezanost izkušenj anketirancev z mnenji anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev

Tabela 6.10 prikazuje stopnjo povezanosti med mnenji anketirancev o spoznavanju partnerjev preko spleta v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev ter izkušnjami anketirancev preko spleta.

Izkazalo se je, da osebe, ki imajo več izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta, menijo, da navedene trditve:

- *hitreje navežem stik z osebo,*
- *hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo,*
- *spoznam več oseb,*
- *dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb,*
- *lažje prenesem zavrnitev,*
- *vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti,*
- *sem bolj samozavesten/-na,*
- *sem bolj sproščen/-a,*
- *se hitreje zaljubim,*
- *pridobim več informacij o osebi*

v večji meri veljajo za spoznavanje partnerjev preko spleta (v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev) kot osebe, ki imajo s spoznavanjem preko spleta manj izkušenj. Izkušnje anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta torej vplivajo na to, ali anketiranci/-ke podane trditve pripisujejo spoznavanju partnerjev preko spleta ali klasičnemu načinu spoznavanja. Pridobljeni rezultati niso presenečenje, saj predstavljajo najbolj značilne prednosti spoznavanja partnerjev preko spleta. Ljudje hitreje navežejo stik z osebo, spoznajo več oseb, saj je »ponudba« potencialnih partnerjev na enem mestu večja kot pri klasičnem spoznavanju partnerjev, lažje prenesejo zavrnitev potencialnega partnerja, zaradi anonimnosti uporabnika in pogostosti samih zavrnitev (Žakelj 2012), zaradi anonimnosti so sprva uporabniki spleta za spoznavanje lahko bolj sproščeni, samozavestni, pridobijo pa tudi veliko informacij o potencialnem partnerju, saj lahko z uporabo računalniško posredovane komunikacije izvemo veliko o novemu potencialnemu partnerju.

Tabela 6.10: Povezanost mnenj o spoznavanju partnerjev preko spleta, v primerjavi s klasičnim spoznavanjem partnerjev ter izkušnjami s spoznavanjem partnerjev preko spleta

	Indikator izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta		
	f	r _s	p
Lažje vzpostavim prvi stik z osebo.	392	0,320	<0,01
Hitreje navežem stik z novo osebo.	391	0,324	<0,01
Hitreje vzpostavim intimni odnos z osebo.	377	0,426	<0,01
Spoznam več oseb.	392	0,319	<0,01
Porabim manj denarja, da spoznam osebo.	349	0,091	0,089
Dojemam kot varnejši način spoznavanja oseb.	387	0,300	<0,01
Lažje prenesem zavrnitev.	368	0,134	0,010
Vzpostavim večja pričakovanja glede odnosa v prihodnosti.	373	0,311	<0,01
Sem bolj samozavesten/-na.	395	0,281	<0,01
Sem bolj sproščen/-a.	395	0,278	<0,01
Se hitreje zaljubim.	370	0,368	<0,01
Pridobim več informacij o osebi.	390	0,356	<0,01

f – število, r_s – Spearmanov korelacijski koeficient, p – statistična značilnost (2. sm.)

Tabela 6.11 prikazuje stopnjo povezanosti strinjanj anketirancev pri uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev ter izkušnjami anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta.

Trditve

- *spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal prevladujoč način spoznavanja oseb,*
- *takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa,*
- *zaradi večje ponudbe oseb na takšnih mobilnih aplikacijah, je mogoče izbrati bolj primerne partnerja,*
- *s pomočjo takšnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje)*

kažejo povezanost s strinjanji anketirancev, ki imajo izkušnje s spoznavanjem partnerjev. Tisti anketiranci/-ke, ki imajo več izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta, se v večji meri strinjajo z omenjenimi podanimi izjavami glede uporabe mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev. Rezultati niso presenetljivi, saj je spoznavanje partnerjev s pomočjo mobilnih

aplikacij postalo zelo popularno. Najbolj znana aplikacija, Tinder, ima 1,6 milijarde uporabnikov, uporaba mobilnih aplikacij je postala družbeno sprejemljiva, ljudje jih uporabljajo povsod, v klubih, diskotekah, saj nam mobilni telefoni omogočajo mobilnost, s tem pa tudi možnosti iskanja partnerjev preko aplikacij povsod. Omogočajo nam tudi, da si lahko z njihovo uporabo krajšamo čas na družabnih dogodkih, ko čakamo na avtobus, zato so tudi zelo prikladne za krajšanje odvečnega časa. V obdobju, v katerem živimo, v poznomoderni, v obdobju, v katerem se materialne/fizične potrebe hitro zadovoljijo, emocionalne pa po večini niso zadovoljene, (Žakelj 2012) ljudje iščemo idealiziranega partnerja, ki nas bo zadovoljil na fizičnem kot emocionalnem področju. Ker so naši ideali težko potešeni, oseb, ki jih spoznamo preko aplikacij, ne sprejmemo nujno in takoj za svoje intimne partnerje, so pa nam na podlagi komunikacije z njimi postali zanimivi/simpatični, zato lahko postanejo tudi naši prijatelji.

Tabela 6.11: Stopnja povezanosti strinjanj anketirancev pri uporabi mobilnih aplikacij z izkušnjami spoznavanja partnerjev preko spleta

	Indikator izkušenj s spoznavanjem partnerjev preko spleta		
	f	r _s	p
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb.	371	0,099	0,058
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal prevladujoč način spoznavanja oseb.	335	0,112	0,040
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij se uporablja predvsem za iskanje seksa.	339	-0,019	0,731
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o resnem intimnem razmerju.	356	-0,082	0,123
Takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa.	299	0,261	0,000
Zaradi večje ponudbe oseb na takšnih mobilnih aplikacijah, je mogoče izbrati bolj primerne partnerja.	356	0,277	0,000
S pomočjo takšnih mobilnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje).	335	0,257	0,000

f – število, r_s – Spearmanov korelacijski koeficient, p – statistična značilnost (2. sm.)

6.4 Povezanost strinjanj anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev glede na to, ali so jih že kdaj uporabljali ali ne

Iz Tabele 6.12 lahko razberemo, da obstajajo razlike glede trditev anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev glede na to, ali so jih že kdaj uporabljali/jih uporabljajo, ali pa jih niso nikoli. Pri trditvah *spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja, spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o rednem intimnem razmerju, takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa, zaradi večje ponudbe oseb na takšnih aplikacijah, je mogoče izbrati bolj primerne partnerja* in *s pomočjo takšnih mobilnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje* se je pokazalo, da se tisti, ki uporabljajo/so uporabljali mobilne aplikacije za spoznavanje partnerjev, v večji meri strinjajo s podanimi izjavami o uporabi mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev. Rezultati niso presenetljivi, saj se je v moji analizi že pokazalo, da obstaja povezanost med izkušnjami anketirancev s spoznavanjem partnerjev preko spleta in strinjanji s trditvami glede uporabe mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev.

Le pri trditvi *spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o resnem intimnem razmerju* se je pokazalo, da se tisti, ki niso nikoli uporabljali mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev, bolj strinjajo s to izjavo, kot tisti, ki so takšne aplikacije že uporabljali, ali pa jih še vedno. To ugotovitev lahko povežem s tem, da se je v analizi že pokazalo, da stopnja izkušenj vpliva na mnenja anketirancev, v tem primeru bi lahko rekel, da zaradi pomanjkanj izkušenj ne vedo, kaj prinaša takšen način spoznavanja partnerjev in ga rahlo stigmatizirajo. Pri ostalih trditvah, kjer so se pokazale razlike v strinjanju anketirancev, pa presenečenj ni, saj se tisti, ki aplikacije uporabljajo/so jih uporabljali, v večji meri strinjajo s trditvami kot tisti, ki jih ne, saj jih ne stigmatizirajo, so jih sprejeli in se jim to zdi popolnoma normalen način spoznavanja partnerjev v poznomoderni, v obdobju »hook-up« kulture, kjer tako rekoč »vsi« uporabljajo aplikacije za spoznavanje partnerjev, postale so družbeno sprejemljive, na vsakem koraku srečujemo osebe, ki z mobilnimi telefoni iščejo partnerje s pomočjo aplikacij.

Tabela 6.12: Razlike v strinjanju anketirancev o uporabi mobilnih aplikacij glede na to, ali so jih kdaj porabljali ali ne

	Uporaba mobilnih aplikacij	f	Mann-Whitney		
			MR	Z	p
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal družbeno sprejemljiv način spoznavanja oseb.	Ne	271	178,40	-2,073	0,038
	Da	98	203,24		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je postal prevladujoč način spoznavanja oseb.	Ne	237	165,34	-0,509	0,611
	Da	96	171,09		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij se uporablja predvsem za iskanje seksa.	Ne	240	174,36	-1,647	0,100
	Da	97	155,74		
Spoznavanje preko mobilnih aplikacij je razvrednotilo idejo o resnem intimnem razmerju.	Ne	258	184,67	-2,208	0,027
	Da	96	158,22		
Takšne mobilne aplikacije uporabljam predvsem zaradi krajšanja prostega časa.	Ne	198	120,64	-8,461	0,000
	Da	99	205,72		
Zaradi večje ponudbe oseb na takšnih aplikacijah, je mogoče izbrati bolj primerne partnerja.	Ne	255	164,69	-3,913	0,000
	Da	99	210,49		
S pomočjo takšnih mobilnih aplikacij lahko pridobim veliko prijateljev (in ne samo partnerje za intimno razmerje).	Ne	239	157,28	-2,942	0,003
	Da	97	190,64		

f – število veljavnih odgovorov, MR – povprečje rangov, Z – Z statistika MW testa, p – stat. značilnost (2.sm.) MW testa

6.5 Povzetek rezultatov

Anketo, ki sem jo objavil na spletu, je v celoti rešilo 402 oseb, rezultati pa so pokazali, da imajo anketiranci/-ke, ki so anketo rešili, veliko izkušenj s spoznavanjem oseb preko spleta in mobilnih aplikacij za spoznavanje potencialnih partnerjev. To ni nobeno presenečenje, saj splet v Sloveniji redno uporablja kar 74 % prebivalcev (Statistični urad RS 2016). Rezultati so pokazali, da ima kar 79,6 % vseh anketirancev izkušnje s spoznavanjem oseb preko spleta, 43,8 % anketirancev, ki so preko interneta že spoznali osebo, pa so z njo tudi imeli spolni odnos, kar kaže na to, da res živimo v obdobju »hook-up« kulture, v kateri ljudje lažje potešijo fizične potrebe kot emocionalne. Samo 34,2 % anketirancev, ki so že spoznali vsaj eno osebo preko

spleta, pa je z njo ustvarilo tudi dolgotrajno intimno razmerje. Velika ponudba oseb na spletu, ki iščejo partnerja, velika samorefleksija pri posameznikih, sta utrdili trend kratkih razmerij/odnosov, potešitev fizičnih potreb pa je za obdobje poznomodernosti, v katerem živimo, za posameznika lažje zadovoljiva kot zadovoljitev emocionalnih potreb (Žakelj 2012), ki jo povezujemo z dolgotrajnim intimnim odnosom. Anketiranci/-ke so tudi v primeru moje raziskave potrdili, da pri spoznavanju preko spleta lažje prenesejo zavrnitev potencialnega novega partnerja/-ke in porabijo manj denarja v primerjavi s klasičnim/tradicionalnim načinom spoznavanja partnerjev. Rezultati so pokazali, da anketiranci/-ke pri klasičnem načinu spoznavanja še vedno hitreje vzpostavijo intimni odnos in jim takšen način spoznavanja partnerjev še vedno predstavlja varnejši način spoznavanja oseb. Analiza je pokazala, da ne obstajajo razlike v mnenjih anketirancev o uporabi spleta za spoznavanje partnerjev glede na okolje, v katerem živijo (Hipoteza H2). Glede na to, da kar 99 % Slovencev starih od 16 do 24 let redno uporablja internet (Statistični urad RS 2016), da je spoznavanje partnerjev preko spleta in mobilnih telefonov postala družbena aktivnost (Kate v Bercovici 2014), ruralno prebivalstvo pa ima težave s spoznavanjem novih potencialnih partnerjev, saj je premalo »novih obrazov« (Tyzack 2010), je postal splet logična alternativa oziroma dopolnitveni način spoznavanja h klasičnemu načinu spoznavanja partnerjev. Rezultati analize so pokazali tudi, da se tako moški kot ženske strinjajo (Hipoteza H1), da se uporaba mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev uporablja predvsem za iskanje seksa, moški se strinjajo v večji meri kot ženske. Rezultat potrjuje tezo, da živimo v obdobju, kjer so dejavniki, kot so proces individualizacije, stopnja samorefleksije posameznika, spolna revolucija in čustvena revolucija, povzročili določeno stopnjo samozadostnosti pri ljudeh, občutka iskanja ljubezni, a večnega neuspeha pri doseganju le-tega. Ženske so se osvobodile družbenih vlog, ki so jih imele nekoč, v ospredje so začele postavljati svoje kariere, množičnost izbire potencialnih partnerjev na spletu/mobilnih aplikacijah pa je ustvarila skoraj neskončne možnosti potešitve fizičnih potreb, ki so v poznomoderni, obdobju, v katerem živimo, lažje zadovoljive kot čustvene potrebe (Žakelj 2012). Tudi izkušnje anketirancev s spoznavanjem preko spleta imajo vpliv na strinjanje o spoznavanju partnerjev preko mobilnih aplikacij za spoznavanje partnerjev kot prevladujočemu načinu spoznavanja (Hipoteza H3). Osebe, ki imajo več izkušenj s spoznavanjem preko spleta, se

namreč bolj strinjajo, da je spoznavanje partnerjev preko mobilnih aplikacij postal prevladujoč način spoznavanja oseb. Spoznavanje preko spleta ni več stigmatiziran način iskanja partnerjev, saj se je moderniziral, večina spletnih strani za spoznavanje se je »preselila« tudi na mobilne naprave, iskanje partnerjev preko mobilnih naprav pa je postala družbena aktivnost, stvar javnega diskurza, družbeno sprejemljivo, saj srečujemo ljudi, ki uporabljajo aplikacije za spoznavanje partnerjev v klubih, kinu, ali pa med čakanjem na avtobus (Kate v Bercovici 2014). S to razlago se povezuje tudi ugotovitev, da tistim, ki uporabljajo/so uporabljali mobilne aplikacije za spoznavanje partnerjev, aplikacije pomagajo izbrati primernejšega partnerja/-ko kot tistim, ki jih niso nikoli uporabljali (Hipoteza H4). Glede na to, da je spoznavanje partnerjev z uporabo mobilnih aplikacij postalo del javnega diskurza, družbena aktivnost, je postalo tudi zelo zanimivo za ljudi. Prevladujoča racionalnost izbire (Žakelj 2012) omogoča osebam, ki iščejo potencialnega partnerja/-ko preko spleta/mobilnega telefona, da med vsemi opisanimi značajskimi značilnostmi uporabnika lažje izberejo sebi primernega. Pri spoznavanju partnerjev preko spleta obstaja načelo homogamije, ki pomeni, da se osebe pri spletnem/mobilnem spoznavanju iščejo na podlagi skupnih interesov, izobrazbe, načinu razmišljanja, kar še bolj pripomore k dejstvu, da si uporabnik takšnega načina spoznavanja ustvari širšo sliko o potencialnem partnerju in si s tem posledično ustvari boljše možnosti, da spozna primernejšega potencialnega intimnega partnerja/-ko. Lahko bi tudi slikovito rekli: velika izbira ljudi, visoka stopnja samorefleksije, racionalizacije se bo zagotovo odrazila v primernejšem partnerju/-ki, a kot življenje uči, vemo, da temu ni vedno tako.

7 Zaključek

V diplomski nalogi sem želel prikazati popotovanje intimnosti skozi (revolucionarna) obdobja. Kako je njeno dojetanje pomembno vplivalo na oblikovanje novih oblik partnerskih odnosov in novih načinov spoznavanja partnerjev. Družbeno dojetanje intimnosti in partnerskih odnosov se je v visoko modernih družbah z upadom družbene delitve spolnih vlog, spolne revolucije, čustvene revolucije in procesom individualizacije močno spremenilo. Še pred nekaj desetletji, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, so bili družinski odnosi zavezujoči, zakonska zveza je obstajala kot edina družbeno sprejemljiva oblika partnerskega odnosa, v razmerju je bilo strogo določeno, kaj kdo počne: ženske so skrbele za družino, gospodinjstvo, moški pa je skrbel za stabilen ekonomski položaj družine. Obdobje spolne in čustvene revolucije v prejšnjem stoletju je s procesi individualizacije in racionalizacije močno spremenilo dojetanja družbe glede delitve spolnih vlog v partnerskih odnosih, ženske pa so se vsaj delno osvobodile tradicionalnih družbenih dodelitev in pričakovanj. Proces racionalizacije je povzročil svobodo odločanja posameznika pri tvorjenju intimnih partnerskih odnosov in zaton družbenega nadzora nad obliko posameznikove intimnosti, proces individualizacije pa je v družbo vnesel krhanje družbenih norm in krepitev družbene avtonomije posameznikov (Durkheim 1992). Družbeno predviden potek življenja je tako zamenjal reflektivni projekt sebstva (Giddens v Žakelj 2012, 23), v zadnjem obdobju pa je v ospredje začela prihajati tudi čustvena samorefleksija, saj »logika in pogoji visoko modernih družb narekujejo, da se vse večje število ljudi vse bolj zaveda večjega števila lastnih in tujih čustev« (Šadl 1999, 12). Giddens (2000), eden glavnih teoretikov na področju preobrazbe intimnosti, je skušal predrugačenje družbenega dojetanja odnosov pojasniti s predrugačenjem njihove emocionalne podlage. Brezpogojno *romantično* ljubezen, pri kateri vzvišena »romanska« ljubezen prevladuje nad spolnim poželenjem, naj bi zamenjala *sotočna-pogojna* ljubezen, emancipiranost žensk, njihove težnje po spolnem užitku, osvoboditev žensk od reproduktivne vloge pa je skušal pojasniti s pojavom *plastične seksualnosti*, ločitvi seksualnosti od njene reproduktivne vloge. Spolnost je postala zanimiva tema družbenega diskurza, saj nam daje užitek, ta pa je v kapitalističnih družbah vzvod za trženje blaga (Giddens 2000, 179).

Spolna revolucija, čustvena revolucija in pojav novih tehnologij v postmodernih družbah so ustvarili pogoje za formiranje novih oblik in načinov spoznavanja potencialnih intimnih partnerjev. Ljudje imamo v obdobju, v katerem živimo, zaradi hitrega tempa življenja otežene načine spoznavanja novih potencialnih partnerjev, razvoj informacijskih tehnologij pa je ustvaril nov virtualni svet, v katerem lahko v krajšem času spoznamo več potencialnih intimnih partnerjev. Ljudje se za takšen način spoznavanja odločajo predvsem, ker jim omogoča lahkotnost spoznavanja, omilijo tveganje, negotovost (Žakelj 2012), Giddens (1993) pa porast spoznavanja partnerjev po spletu razloži s preobrazbo intimnosti, s fenomenom plastične seksualnosti, spet drugi razloge za spoznavanje partnerjev preko spleta pripisujejo olajšanemu prvemu stiku, visoki stopnji anonimnosti, manjši stopnji ranljivosti ob zavrnitvi in večjemu udobju zasebnosti (Žakelj 2012). Spoznavanje preko spleta deluje kot partnerski trg, za katerega so ljudje ocenili, da jim daje določene prednosti, zaradi katerih je smotrno uporabljati takšen način spoznavanja novih potencialnih partnerjev (Žakelj 2012). V tem kontekstu vidimo, kako se spoznavanje preko spleta povezuje s t.i. *čistim razmerjem* po Giddensu (2000), za katerega je namreč značilno, da tudi ljudje vstopajo in izstopajo na podlagi koristi, ki jih lahko iz razmerja pridobijo. Ker pa so bili takšni načini sprva stigmatizirani, saj so ljudje veliko časa sedeli za računalnikom in spoznavali nove potencialne partnerje, pa se je zaradi večje mobilnosti ljudi in razvoja mobilnih telefonov pojavil nov družbeni fenomen, fenomen spoznavanja partnerjev preko mobilnih telefonov po letu 2012. Spoznavanje preko mobilnih aplikacij, kot je Tinder, je velik uspeh v družbi doživel, ker je naravnani v smeri čimprejšnjega prehoda iz mobilnega telefona na druženje v realnem življenju. Mobilne aplikacije dajejo ljudem občutek o neskončno veliki množici ljudi, med katerimi lahko izbirajo potencialne intimne partnerje, kar pa povzroča kratka intimna razmerja, povečanje števila ločitev in iskanje predvsem spolnih potešitev (Buss v Sales 2015). Čeprav raziskave kažejo, da je monogamen partnerski odnos še vedno vrednota, pa v zadnjem času govorimo o tako imenovani »hook-up« kulturi, spoznavanju partnerjev le za zadovoljitev fizičnih potreb. Postavitev kariernega razvoja v ospredje, pojav samorefleksije in individualizacije, manj prostega časa, so povzročili, da tako ženske kot moški v veliki meri spoznavanje preko spleta/mobilnih telefonov uporabljajo za iskanje seksa (Kail 2013).

Naj za konec dodam še svoj subjektivni razmislek ob obravnavani temi. Ljudje smo v današnjem času v neprestanem iskanju idealnega partnerja in ljubezni. Romantični filmi, razvoj tehnologij, vse neskončne možnosti, ki so nam dosegljive na vsakem koraku, so nam odprle toliko različnih možnosti spoznavanja partnerjev, ustvarili so nam idejo o idealnem partnerju, ustvarili so nam sanje, kako naj bi naš idealen partner/-ka izgledal/-a, a še vedno ga tako težko najdemo. Pa se na tem mestu vprašam: »Zakaj je temu tako?« Osebo hitro spoznamo, saj imamo na voljo toliko različnih možnosti, vendar je nismo sposobni obdržati. Berem po spletu, na družabnih omrežjih, kako so izkrivljena mnenja ljudi, ki zagovarjajo svoje samorefleksivne nazore, svojo samozadostnost, a čutim, da ni iskreno. Vsakdanjik, ki si ga izoblikujemo po svojih željah, je videti dobro, ni se nam potrebno nikomur prilagajati, smo finančno neodvisni, spolne užitke lahko potešimo na vsakem koraku, a zakaj potem raziskave še vedno kažejo, da je imeti družino, resno dolgotrajno razmerje, še vedno vrednota? Zakaj je tradicionalna delitev spolnih vlog na moške in ženske še vedno aktualna (Žakelj 2012)? Zakaj takšne informacije pridobimo le s pomočjo anonimnih anket? Imam občutek, da smo se ljudje v svojih željah in pričakovanjih, čustvih izgubili, jih potlačili globoko vase in jih sedaj ne znamo več izražati in uporabljati. Upam, da se spet najdemo, postanemo bolj iskreni, predvsem pa bolj odkriti v iskanju ljubezni in novih partnerjev. Družbene pogoje za to pa že imamo postavljene, kajne?!

8 Literatura

1. Bauman, Zygmunt. 2003. *Liquid love. On the frailty of human bonds*. Cambridge: Polity press.
2. Beck, Ulrich. 2001. *Družba tveganja: na poti v neko drugo moderno*. Ljubljana: Krtina.
3. Bercovici, Jeff. 2014. *Love On The Run: The Next Revolution In Online Dating*. Dostopno prek: <http://www.forbes.com/sites/jeffbervovici/2014/02/14/love-on-the-run-the-next-revolution-in-online-dating/#55c85c7b485f> (26. junij 2016).
4. Ben-Ze`ev, Aaron. 2004. *Love Online*. Cambridge. Cambridge University Press.
5. Bilton, Nick. 2014. *Tinder, The Fast Growing-App, Taps An Age-Old Truth*. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2014/10/30/fashion/tinder-the-fast-growing-dating-app-taps-an-age-old-truth.html?_r=2 (26. junij 2016).
6. Costa, Christen. 2015. *How Does Tinder Work? What is Tinder?* Dostopno prek: <http://www.gadgetreview.com/how-does-tinder-work-what-is-tinder> (26. junij 2016).
7. Durkheim, Emile. 1992. *Samomor. Prepoved incesta in njeni izviri*. Ljubljana: Studia humanitis.
8. Erić, Ljubomir. 2011. *Seksualne disfunkcije*. Ljubljana: Hermes Ipal.
9. Filipovic, Jill. 2013. *Online dating levels the romantic playing field for women*. Dostopno prek: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/23/online-dating-positives-negatives-gender-equality> (8. julij 2016).
10. Finkel, Eli, Paul Eastwick, Benjamin Karney, Harry Reis in Susan Sprecher. 2012. Online Dating: A Critical Analysis From the Perspective of Psychological Science. *Psychological Science in the Public Interest*. XX (X). Dostopno prek: http://www.psychologicalscience.org/pdf/PSPI-online_dating-proof.pdf (27. junij 2016).
11. Giddens, Anthony. 1993. *The transformation of Intimacy*. Cambridge: Polity press.
12. --- 2000. *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: *cf.
13. Haavio-Mannila, Elina. 2002. *Sexual Lifestyles in the Twentieth Century*. London: Palgrave.

14. Hernandez, Daniela. 2014. *Tech Time Warp of the Week: In the '60s, there was a Proto-Tinder that ran on 5-Ton Mainframe.* Dostopno prek: <http://www.wired.com/2014/08/tech-time-warp-ibm-1401-dating/> (26. junij 2016).
15. Holland, Samantha. 2008. *Remote Relationships in a Small World.* New York: Peter Lang Publishing.
16. Illouz, Eva. 2007. *Cold Intimacies: The Making of the Emotional Capitalism.* Cambridge: Polity Press.
17. Jamieson, Lynn. 1998. *Intimacy. Personal Relationship in Modern Societies.* Oxford: Polity press.
18. Kail, Ellyn. 2013. *Casual Sex: Is Hook-Up Culture Empowering?* Dostopno prek: <http://bust.com/feminism/10466-casual-sex-is-hook-up-culture-empowering.html> (26. junij 2016).
19. Kinsey, Alfred. 1948. *Sexual Behaviour in The Human Male.* Indiana: Indiana University Press.
20. Kuhar, Roman, Tina Kogovšek in Alenka Švab. 2010. Ljubezen na prvi klik: uporaba interneta za spoznavanje intimnih in seksualnih partnerjev. *Družboslovne razprave* 26 (65): 45–64.
21. Moss, Barry in Andrew Schwebel. 1993. Defining Intimacy in Romantic Relationships. *Family Relations* 42 (1): 31–37.
22. Musek, Janek. 1995. *Ljubezen, družina, vrednote.* Ljubljana: Flanprint.
23. North, Anna. 2013. *Is Online Dating Feminist?* Dostopno prek: https://www.buzzfeed.com/annanorth/is-online-dating-feminist?utm_term=.fw5NjYn61#.ukMEbpvr6 (8. julij 2016).
24. Prejac, Tamara. 2016. *15 let ljubezni na ona-on!* Dostopno prek: <https://www.ona-on.com/magazin/15-let-ljubezni-na-ona-on-com/> (27. junij 2016).
25. Rener, Tanja, Alenka Švab, Tjaša Žakelj in Živa Humer. 2005. *Perspektive novega očetovstva v Sloveniji: vpliv mehanizma očetovskega dopusta na aktivno očetovanje.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

26. Rubin, Lillian. 1991. *Erotic wars: what happened to the sexual revolution?* New York: Harpercollins.
27. Sales, Nancy. 2015. *Tinder And The Dawn of the »Dating Apocalypse«*. Dostopno prek: <http://www.vanityfair.com/culture/2015/08/tinder-hook-up-culture-end-of-dating> (26. junij 2016).
28. Sigusch, Volkmar. 1998. The neosexual revolution. *Archives of Sexual Behavior* 27 (4): 331–359.
29. Statistični urad Republike Slovenije. 2016. *Dan varne uporabe interneta 2016*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/statweb/prikazi-novico?id=5747&idp=25&headerbar=16> (13. julij 2016).
30. Šadl, Zdenka. 1999. *Usoda čustev v zahodni civilizaciji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
31. Švab, Alenka. 2000. Nova intimna razmerja? Zasebnost in intimnost v pozni modernosti. V *Preobrazba Intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*, ur. Anthony Giddens, 205–227. Ljubljana: *cf.
32. --- 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
33. Tyzack, Anna. 2010. *Rural Dating: Finding Love in the Countryside*. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/lifestyle/wellbeing/outdoors/7471773/Rural-dating-Finding-love-in-the-countryside.html> (8. julij 2016).
34. Žakelj, Tjaša. 2012. *Sodobna partnerstva: spoznavanja po spletu*. Ljubljana: Založba FDV.
35. ---, Doris Kocon, Alenka Švab in Roman Kuhar. 2015. Internet Dating as a project: The commodification and rationalization of Internet dating. *Družboslovne razprave XXXI* (78): 7–24.